

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ النَّاصِحِينَ وَالْمُرْتَدِّينَ الْمُسْلِمِينَ وَأَقْرَبَنَا
مِنْ عُلُومِ الْعُلَمَاءِ الرَّاسِخِينَ وَالْمُخْلِصِينَ وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى سَيِّدِنَا
وَمُرْسِدِنَا مُحَمَّدٍ أَكْمَلِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ
وَعَلَى آلِهِ وَأَوْلَادِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَنْصَارِهِ وَمُجْتَمِعِهِ أَجْمَعِينَ

Sallû alâ Resûlûna Muhammed!

Sallû alâ tabibi kulubina Muhammed!

Sallû alâ şefii zûnubina Muhammed!

El evvelü Allah, El âhiru Allah. Ez-zahiru Allah. El-bâti-
nu Allah Hayrihi ve şerrihi min Allah, men kâne-fi kalbihi Al-
lah, Fe Muinuhû ve nâsiruhu fiddareyni Allah. Rabbişrahî
sadrî ve yessirlî emrî vahlûl ukdaten min lisanî yefkahu kavli
ve ufevvidu emrî ilallah, vallahü basirûn bil'ibâd.

Sübhanেকে লা ilme lena illa ma allemtena inneke entel ali-
mül-hakim. Sübhanেকে la fehmelena illâ ma fehhemtena inne-
ke entel cevvadül kerim.

Ya ilâhi! Ya mevlâm! Ya Rabbi! Bizleri yoktan var ettin.
Aciz bir nutfe iken ana rahminde bizi kana, sonra et parçası-
na, daha sonra şekli insana koydun. Zelil iken aziz eyledin.

Çıplaktık, giydirdin. Açtık, doyurdun. Cahil idik, ilim verdin. Bizleri iman ile süsledin, defteri islâma kayd eyledin. Kendine kul, resûller sultanı, dertliler dermanı, acizler amanı, enbiyalar imamı sevgili habibine ümmet eyledin. Bizi kulluğundan kovma. Hüsrana düşenlerden eyleme. Delâlet içinde yüzenlerden eyleme. Eğer bizleri kapından iblis gibi kovduklarından, rahmetinden dûn eylediklerinden kıalarsan biz hangi kapıya iltica eder de; felâh bulur, necata ereriz? Ancak senin kapında bizlere izzet verilir. Zira devlet, kudret, heybet ve azamet zatı uluhiyyetine mahsustur.

Sırtımızdan şeriat örtüsünü sıyırıp alırsañ, bizleri hayasızlardan arsız ve yüzsüzlerden kıalarsan bizleri bu azabından kim kurtarabilir? Başımızdan iman tâcını alıp, alnımıza küfür damgasını, şekavet levhasını temhir eylersen; bizleri hidayet ve saadete kim iletebilir?

Sen ulu pâdişahsın. Bizler senin yarattığın mahlûkuz. İşte beytine geldik. Seni tevhid ediyoruz. Senin nebiyelerini tasdik ediyoruz. Senin sevgilin Muhammedine gönül verdik, bizleri kapından kovma! Sırtımızdan libası şeriatı alma, başımızdan tâcı imanı kaldırma! Bizi senden ve senin sevdiğilerinden ayırma! Seni sevenler ile haşreyle! Nigâhı iltifatı Muhammedi ile mahzun kalplerimizi dilşâd eyle! Alnımızdan eseri secdeyi silme!

Gönüllerimizi nuru kur'an, nuru tevhid, muhabbeti Muhammedi ile tezyin eyle yarabbi! Bizi mahubundan ayırma, ruhumuzu ruhu serveri âlem ile âşina eyle yarabbi! Gözümüzden gaflet perdesini kaldır, gönlümüzden hubbu sivâyı ihraç eyle, bizlere gören göz, sezen öz nasib eyle yarabbi! Kulaklarımızdan gaflet pamuğunu çıkar, hak kelâmını bizlere duyur, Daima kalplerimize ilhamı rabbaniyeni havale eyle yarabbi! Akıl nimetini, tefekkür kabiliyetini ihsan eyle yarabbi! Bizleri tevâzu, hayâ, merhamet, şefkat, mürüvvet sahibi eyle yarabbi! Varlıkta ve darlıkta seni zikr edenlerden eyle yarabbi! Doğruluktan ayırma, sıratı müstakimle sâbit kadem eyle yarabbi! Sen istediğini hidayete, sevmediklerini delâlete iletirsin, senin dediğin olur, dilediğin yerini bulur. Bizleri delâlette bırakma, daima rızayı şerifin olan amellerde bizleri hâdim eyle, Kusurlarımızı af eyle, kabahatlerimizi setr eyle yarabbi!

Yarabbi! Yüzdört kitabın hakkı için, zat-ı izzet maabın hakkı için, Sidre-i muâlla, Arş, Kürsi, Cenneti tûba hakkı için,

sırrı kur'an, nuru azâm, sure-i-imran için, Hüsnü veçhi Yusufu Ken'an için, Gavsü Geylan, mezhebi Numan için, Tâbe-seher gözlerine uyku girmeyip senin aşkınla yanan gözleri yaşla dolan, ciğerleri püryan, yolunda kaim kul için, hazretine varan yol için, Rûyu habibi Ekrem için bizleri buradan boş çevirme; tevfikin ile bizleri buraya cem ettiğin gibi yarın yevmi kıyamette, o dehşetli günde, cemi enbiya dizleri üstüne çökmüş, bütün gözler korku ile yerinden uğramış, mazlûm şâdiman, Zalim tir tir titreyip mazlûmun ayağına kapanmış. Evlât ana babadan firar ediyor, ana baba evlâdından kaçıyor. Herkes yaptığı suçu yüklenmiş, cehennem bütün gayzı ile kızdırılmış; halkın üzerine hücum etmede. Yalnız arşın gölgesi liva-i Hamdin sayesi var. Beyinler kafa taşı içinde pişmekte, kâfir hasrette; Mümin selâmette, günahkârlar nedamette. O iki cihan fahri, arşa karşı secde eyleyip: «Yarabbi, Fatımam, Hasan'ım, Hüsey'n'im feda olsun, işte nefsim, ne istersen eyle, ille ümmetim, ille ümmetim» deyü münacaat eylediğinde; bizleri habibine bağışlayıp, Liva-il hamd altında lütfunla rahmetinle cem eyle! Ahırî akıbetimizi hayr eyle! Âsi ümmeti Muhammedi islâh eyle! Evlâtlarımız, yoluna can ve mallarını feda eden dedelerimiz hürmetine, dininde daim, yolunda kaim eyle! Gönüllerini islâm ve iymân ile şerh eyle, hükûmetimize hayırlı işlerinde muvaffakiyetler nasib eyle, ordularımızı daima muzaffer, nasran aziz sırrına mazhar eyle, düşmanlarımızı makhuru perişan eyle!

Yarab, dualarımızı kabul eyleyip, bizleri memnun eyle! Kefensiz yatan şehidler hürmetine; düşman kurşunu, kâfir silâhı ile yaralanmış gaziler şevketine, senin için ve dinin için ve resûlün Muhammed için, dini islâm ve mazlûm mü'minler için, semenderler gibi ateşe giren kahraman mücahitler, denizlerde düşmanla çarpışarak boğulup rütbe-i şahadete erenler için, senin yolunda yanarak denizde, havada, karada feda-i-can edenler için, bizi düşmana ezdirme! İffet, namus ve mukaddesatımızı koru; vatanımızı alçaklara çiğnetme, Camilerimizde hora teptirme! Bizleri zelil, hakir eyleme, namerdlerle muhtaç eyleme, evlâtlarımız ile terbiye etme.

Günahkârız ama, seni tevhid ederiz. Günahımızı itiraf ediyoruz, affına geldik; ağlıyoruz. Rahmetine sığındık, inliyoruz, ikramını umuyoruz. Sen va'd eyledin, bana geleni af edirim buyurdun, af olmadan bir yere gitmeyeceğiz. İşte burada-

yız, ya Râb. Bizleri af eyle! Affın tecelli etti. Bunu, anlıyoruz. Nûr insanın semadan, Selâm gelsin Muhammed Mustafa'dan, Ya kerim bizler kul iken, hanemize gelene ikramımız vardır. Sen Rabbil-âleminsin. Haşa senin ikramın olmaz mı? Gazabını üzerimizden kaldır. Rahmetin ile tecelli kıl. Bizleri mahrum eyleme yarabbi! Topraklarımıza bereketli yağmurlar, helâ- lından kısbî ticaret, bol rızklar, helâl lokma ver. Velâkin ma- la, caha muhabbet verme! Bizleri malımıza cahımıza esir et- me! Nefsimizin kulu, şehvetimizin zebunu kılma! Tenbelliği- mizi gider. İbadet ve taatımızdan lezzet ver. Vücutlerimizi hafif, yüzlerimizi nurlu, gönlümüzü sürurlu eyle! Kalbimizi ilmi ledün ile memlû, lisanımızı sıdk üzere daim eyle!

Yarabbi! Ya Kerim, ya Rahim! Sen bir kerre Allah diyeni af ederim buyuruyorsun, biz seni hiç inkâr etmedik. Hep Al- lah diyoruz. Bizleri af etmez misin? Elbet af edeceksin. Ben kulumun zannı gibiyim diyorsun, biz kuluz; bizden isyan, sen- den af, mağrifet atâ gelir. Bizi, dinlediğimiz derslerden hisse- dar eyle, bi-hürmeti seyyidil mürselîn.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
اِنَّا اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝ فَصَلِّ لِرَبِّكَ
وَانْحَرْ ۝ اِنْ شِئْنَا نَكُنْ هُوَ الْاَبْتَرُ ۝

Bismillâhirrahmanirrahim.

İnnâ A'teynâ Kel kevser fesallî lirabbike venhar inne şânieke hüvel ebter.

Kevser sûresi: 1-2-3

mânayı şerifi:

«Biz azimüşşan, sana kevseri verdik! Öyle ise Rabbin tââlâyâ namaz kıl, kurban kes! Sana buğz eden, seni inciten ebterdir.»

Allah celle hazretlerinin varlığına, birliğine iman edip; ikrar veren müminler. Hakka iman ile yüzleri ve kalpleri nurlanan aşıkı sadıklar. İki cihan serveri Muhammed aleyhisse lâm uğruna canlarını, mallarını her şeylerini fedaya hazır olan, hakkın cemaline müştâk, rızasına âşık olan arifler.

Sûre-ve âyetlerde sebebi nüzül; hadisi şeriflerde ise sebebi vürûd vardır. Kur'anı kerimin en kısa sûresi olan bu «Sûre-i Kevser» in sebebi nüzûlü şöyle varit olmuştur:

As ibni Vâil ile mescidi haremın kapısında, Resûl aleyhisselâtu vesselâm karşılaşmış konuşmuşlar. Sonra nebiy aleyhisselâm mescidden dışarıya çıkmış. Âs ibni Vail mescide dahil olup da orada bulunan müşriklerin, Âs'a mescidi haramın kapısında kimin ile konuştuğunu sordukları zaman, onun «**Ebter ile konuştum**» dediğini Resûl aleyhisselâm haber alınca ziyâdesiyle müteessir olmuşlar. Zira arañların erkek evlâdı olmayanına veyahud, olup da ölenine «Ebter» yani kökü kurumuş derlerdi.

Efendimizin yedi evlâdı olup, bunların üçü erkek, dördü kız idi. Altı evlâdı Hz. Hatice'den olup, ismi İbrahim olan bir evlâdı da, bu peygamberzade de, Mısır kralı olan Mukavkıs'ın efendimize hediye ettiği «Mâriye» isimli cariyeden doğmuştu. İşte bütün evlâdı-nebî, efendimizin sağlığında âlemi cemâle göç etmişler, yalnız Hz. Fatıma anamız, efendimizden altı ay sonra âhirete, âlemi bâkiye göç etmişlerdir.

Efendimizin oğlu İbrahim de âlemi cemale göçtüğünden ve efendimizin diğer mahdumları olan Kasım ve Tayyip nam evlâtları da daha evvel göçtüklerinden, efendimizin erkek evlâtları kalmamıştı. Bu sebepten kâfirler, efendimize «Ebter» yani kökü kuruyan tâbirini kullanmaya başlamışlardı.

İşte; Âs ibni Vail de efendimize karşı ebter tabirini kullanmış, Nebiy aleyhisselâm da bu incitici, kaba sözü işittiğinde kalbi şerifleri mahzun olmuş, ve bu üzüntü ile hâneyi saadetlerine gelmişlerdi ki, o anda bu sûre-i mübareke nâzil olmuştur.

Ey ehli iman! Belki burada yapacağımız tefsir ile bu sûrenin mânâsını hakkı ile açıklayamayacağız. Denizlerden bir

katre, güneşlerden bir zerre olarak Allahın bize ihsanı kadar anlatabileceğiz. Zira, kelimatullahı; denizler mürekkep, ağaçlar kalem, yerler ve gökler kâğıt ve defter, insan ve melekler kâtip olsalar; Denizler tükenir, kalemler biter, Arz ve sema yazı ile dolar. Melekler ve insanlar yorulur, tükenir, fakat kelimatullahın mânâsı tükenmez. Bunun için yapacağımız tefsir ile ve yapılan tefsirlerle sûrelerin en kısası olan bu sûresine hakkı ile mânâ verdik zan etmeyelim, senin ve benim kafamızın anladığı ile mânâ bitti zan etmeyelim, nasıl karnımızın doyması ile dünya nimetleri, yiyecekleri tükenmez ise; anlaşılan ve yazılan mânâ ile sûrenin de tefsiri tükenmez. Allah cümlemize tevfikini nasip eylesin. Enbiya ve Evliyâullahın zevkinden bizleri hissedar eylesin, âmin bi-hürmeti-seyyidilmürselin.

Esteizü billâh: (**İnnâ**) biz, azimüşşan. Yani Sizleri bir su parçasından halk eyleyen, dirilten, öldüren, yaşatan, yediren, içiren, gösteren, duyuran, yürüten. Yerlerin, göklerin sahibi, maliki, Rabbi, olan, istediğini istediğine veren. İstedliğini istediğinden alan ben; Rabbin.

(**Â'teynâke**) Habibim, Resûlüm, sana verdim, ihsan ettim. (**el-Kevser**) kevseri, yani bütün hayırlı şeyleri, ümmetin hayırlısını, Kur'anı, cenneti, kevser ırmağını, ilmi, ameli, şerefi sana bahşettim. İsmi ni yükselttim. Günde beş vakit ezanda, ismim ile ismini zikr ettirdim. Kelime-i-şehadette, Kelime-i-tevhidde ismim ile ismini yâd ettirdim. Kendi sıfatlarımla seni vasıflandırdım. Tevhid-i Ef'alim ile seni yâd ettim. Tevhidi sıfatım ile seni taltif ettim. Tevhidi zâtım ile seni tesmiye ettim. Makamı mahmudu sana verdim. Makam-ı-şefaati, Kûbramı sana ihsan ettim. Sana itaati, kendime itaat ilân ettim. Seni kendime habib, sevgili seçtim. Sana sevgili kızın Fatımayı verdim ki, senin zürriyetin Fatıma'dan gelip dünya yüzünde senin zürriyetinden ziyâde hiç kimsenin zürriyeti olmayacak. Dünya ve ukbâda senin isminden ziyade hiç kimsenin ismi zikr edilmeyecek. Bütün âlemlere seni rahmet için gönderdim. Rahmet menbâsın. Sen bana gelen yolun kapısını insanlara açan yegâne insansın. Sana gelen, bana gelir. Senin kapından gelen bana dahil olur. Senden ben bulunurum, yâni seni bulan kimse beni bulmuş demektir. Sana meleklerim ile salât ederim. Sana selât edene rahmet ederim. Seni zikr edeni ben de zikr eder, Afv-ü mağfiretime gark ederim. Öyle ise, benim sana bunca verdiğim nimetlerime şükr olarak dereca-

tın en alâsı olan makamı abdiyyetin ile bana kıyam, kıraat, dua, rükû, tesbih ve secde eyle; Namaz kıl.

Ey kullarımdan en ziyade sevdiğim! Sana verdiğim nimetlerime karşı eda-i-şükür için kabul ettiğim namaz ile bana salât et ve kurban kes! Hem mübarek bedeninin ile ruhun, ve hem de sana verdiğim nimetler ile bana abdiyyetini izhar eyleyüp, Bezl-i-mal ve bezl-i-can eyle! Malını ve canını benim yoluma kurban, feda eyle!

(İnne şânieke hüvel ebter) muhakkak sana (ebter) diyen ebterdir. Zira seni bu şekilde inciten, beni incitmiş olduğundan senin zürriyetini çoğaltıp, sana kökü kurudu diyenin, kökünü kurutacağım. Ebter odur. Kökü kuruyan odur. Ve öyle oldu. Efendimize ebter diyenler, ebter oldular.

Dünya yüzünde her asırda dört-yüzelli milyon müslüman mevcut olduğu gibi bunlar arasında seyyidler ve şerifler sayılamıyacak kadar çoktur. Halbuki As ibni Vâil ve ona eş olanlar ebter olup, zürriyetleri bu dünyadan silinip gitti. Çünkü rüzgâra karşı tükürenin, tükürdüğü suratına yapışır.

Efendimizin zürriyeti, sevgili kızı Fatıma radiyallâhü anha'dan devam edip çoğaldı. Efendimiz, biricik kızı cenabı Fatıma anamızı çok, ama pek çok severdi. Ümmül-mü'minin cenabı Aîşe radiyallahu anha anamızın rivayeti ve Buhari şerifin beyanına göre: «**Fatıma benim parçamdır**» buyurdıkları rivayet edilmektedir. Cenabı Fatıma, efendimize karşı büyük hürmet duyarlar ve onsuz duramazlardı.

Cenabı Fatıma, huzuru saadete girdiği vakit, efendimiz Hz. Fatımaya karşı ayağa kalkar, onu kapıdan karşılar, ağusuna alır, alnından öper, O da Resûlün ellerine sarılır ve doya doya öperdi. Günlerden birgün; cenabı Fatıma'nın kulağına birşey söylemiş, Hz. Fatıma ağlamaya başlamış; sonra tekrar bir şey söyleyip onu mesrur etmiş, sevindirmişti. Bu durumdan cenabı Fatımaya sual ettiklerinde şöyle demiştir: «**Sevgili babacığım bana (Yakında ben Rabbime gideceğim) dedi. Bu haber beni çok üzdü, ağladım; sonra (Ehli beytimden en evvel sen bana gelirsin) dedi, sürurlandım**» diye buyurdular.

Hakikaten de öyle oldu. Efendimizin âlemi cemale gitmesinden altı ay sonra cenabı Fatıma'da âhirete intikal etti.

HAZRETİ HAYRÜNNİSÂ CENABI FATİMA RADİYAL-LAHU ANHANIN ÂLEMİ CEMÂLE İNTİKALİ :

Efendimizin âlemi ukbâ'yı teşriflerinden sonra, cenabı Fatıma yemez içmez olmuş, gülmeyi, ferahı unutmuş, kendisine bir oda inşa ettirip; ismini Beytül-Hazen (Üzüntü evi) koymuş, gece gündüz orada sevgili babası Resûl aleyhisselâm için göz yaşları ile ciğerini dağlar, ahu enin ile vakit geçirir, hiç bir şey onun bu mahzuniyyetini gideremez olmuştu. Yalnız yuvasının işlerini, efendisi Ali ve sevgili kuzuları olan Haseneyn ül ahseneyne olan vazifesini yapar, sonra yine ağlamağa devam eder: «Ah Sevgili babacığım! Fatımanı kimlere bıraktın?» diye göz yaşları dökerdi.

Böylece altı ay geçmiş, cenabı Fatıma zaiflemiş, bir deri bir kemik kalmıştı. Bir gece yine ağlar iken, dışardan «Ey Allahın Resûlünün sevgili kızı! Ya binfi Resûl!» diye bir seda işitip dışarıya baktığında; efendimizin irtihalinden sonra Medine'den firar eden ve efendimize ait olan Gadbân isimli devenin kendisine seslendiğini anladı. Bu deve, efendimizin irtihaline tahammül edememiş, serkerdan olmuş, dağlara, çöllere firar etmiş idi. Bazı günler Medine'ye gelir, Mecsidi-nebeviyenin kapısından içeri, mihrabı Resûle bakar, efendimizi göremeyince böğürür, yüzünü yerlere sürer, gözlerinden yaşlar dökerek tekrar çöllere firar eder, giderdi.

İşte, şimdi o deve gelmiş, kapıda Hz. Fatıma'ya fasih bir lisan ile : «Ey Allahın Resûlünün kızı! Allahın selâmı üzerine olsun. Baban, Resûlüllah dünyadan gideli bana yemek içmek haram oldu. Benim iştiyakım Resûle ziyadeleştii. Ben yarın Allah Resûlünün yanına, âhirete gitmeye kararlıyım. Bir emrin var mı?» diyordu. Cenab-ı Fatıma, ağlaya, ağlaya devenin boynuna sarıldı, gözlerinden öptü ve «Yâ Gadbân, Bahama selâm söyle, artık gözü nuru Fatıma'sını ayrılığa tahammülü kalmadı. O'na, beni yanına almasını söylemeni istiyorum!» dediğinde Gadbân «Ehlen ve sehlen, başım üzre!» deyip cenabı Fatımanın ayaklarına yüzünü sürüp oradan ayrılarak mescid-i-nebeviyyeye geldi. Mihrabı Nebiyye bakıp, böğürüp başını taşlara vura vura kendini öldürdü.

Ertesi gece, cenabı Fatıma âlemi mânâda efendimizi görüp : «Ey gözümün nuru Fatıma! Seni göreceğim geldi, sana müştakım. Yarın bana geleceksin!» tebşiratını alıp, sabahle-

yin gayet sevinçli olarak huzuru izzete durdu, namazdan sonra; cenabı imam-Hasan ve mazlûm imam Hüseyini yıkayıp saçlarını taradı, yeni elbiseler giydirdi. Haneyi Aliyyil Mürtezayı tathîr etti. İmam-ı-Ali radiyallahu anh eve geldiğinde, Hz. Fatıma'sının sürûrunu görüp taaccub eyledi. Ondaki sevincin sebebini sorduğunda, Cenabı Fatıma bu soruyu cevaplandırmıyordu. Ekmek yaptı, beraber yemek yediler. Cenabı Mürteza : «**Ya Fatıma! Allah aşkına bana söyle! Resûlün irtihalinden beri seni böyle sevinçli görmemiştim. Ne var, ne oluyor?»** dediğinde cenabı Fatıma: «**Ey sâki-i-kevser ve Ey fatih-i-hayber! Ey benim helâlîm. Buluşmamız mahşere kaldı. Bize sefer göründü, dün gece sevgili babamı gördüm. Beni yanına çağırdı, bugün ben sizlere misafirim. Bana hakkını helâl et, Hasan'ımı, Hüseyin'imi evvel Allah, sonra sana ısmarladım. Onlara iyi bak! Onlara ikrâm et! Benim yokluğumu onlara bildirme! Ya Ali! Anamı kaybettim, öksüz kaldım. Sevgili babamı kaybettim, yetim kaldım. Bu dünyada garipler, öksüzler ve yetimleri görünce beni hatırla, benim için dua eyle!**» dedi. İmamı Ali, hazreti Betülden bu sözleri işitince gözyaşlarını tutamadı, ağlayarak: «**Ey Allahın Resûlünün sevgilisi! Kerem et babana benden şikâyet etme! Sana hakkı ile ikram edemedim. Fakir idim, seni mesud edemedim, sen de bana hakkını helâl eyle!**» deyup cenabı Fatıma hayrun-nisaya şefkat ve hasretle sarılıp ağladı ve ağladılar. Cenabı Hasan ve Hüseyin de bu ayrılık feryadına katılmışlardı. Cenabı Fatıma öğle namazından sonra rahatsız oldu. Cenabı imamı Mürtezayı yanına çağırdı, vasiyet ediyordu: «**Ya Ali! Şu sandığı getir..»** dedi. Hz. Ali sandığı getirdi. Hazreti binti Resûl, sandığı açıp bir bohça içinden yeşil bir atlas ferman çıkardı; üzerinde nurdan bir yazı var idi. «**Ya Ali! Bu fermanı kefenimin arasına koy. Bu ferman nedir bilir misin? Beni sana nikâh edeceklerinde, dörtyüz dirhemlik mikri kabul etmedim. Benim mihrimin, yarın kıyamet gününde bu ümmetin âsilerine şefaathat, olmasını dilemişim. Bunu Allahu teâlâ kabul buyurdu. Bu ümmetin âsilerine benim tarafımdan şefaathat etme hakkını verdiğine burhan, bu fermânı ilâhidir. Bunu kefenime koy ki, yarın huzuru izzette bu fermanı ibraz edeyim!**» dedi. Vasiyetine devam etti : «**Beni babamın ravzasına götürür (Ya Resûlallah gözün nuru sevgili Fatimeni getirdik) dersin. Oradan ne cevap gelirse ona göre amel edersin**» dedi. Bir müddet sonra cenabı Fatıma (İrcii) emrine imtisalen ruhu futûhu, âlemi illiyine pervaz etmişti.

Ehli beyt; derdi mihnet deryasına dalmış, ah-ü figân göklerdeki melekleri ağlatmıştı. Bütün Medine kan ağlıyordu. Şah-ı Resûlün parçası da, bütün ümmeti öksüz bırakıp âlemi fenadan, âlemi bakaya teşrif ediyordu. Yalnız bu ayrılıktan memnun olan, sevgili babasına kavuşan cenabı Fatıma idi.

İmam-ı Ali, bizzat kendisi cenabı Fatıma anamızı yıkadı ve kefenledi, kefenin arasına o ferman-ı ilâhiyi de koydu. Hz. Betül'ün vasiyeti üzere defn merasimi icra eyledi. İmam-ı Ali'nin ailesini yıkayıp kefenlemesi, yalnız İmam-ı Ali'ye mahsus-tur.

Bir vaazım esnasında bu kıssayı anlattığımda; bazı zevat buna itiraz etmişler: «Nasıl olur bir erkek kendi kadını yıkar?» demişler ve inkâra yeltenmişlerdi. Muhterem okuyucum. Böyle bir fikre sahip olursan, yahud itirazla karşılaşır-san, Kur'andan sonra en büyük kitabımız olan hadis kitabı, Buharinin «Fazileti Fatıma» babına bakıver. Menakıbı Fatıma bahsinde böylece yazmaktadır. Evet; bir kişi öldüğünde nikâh düşer. Fakat imam-i Ali ile Fatımanın nikâhları düşmemiştir.

Kıssamıza devam edelim :

Hazreti Ali namazını kıldırıp, revzai Resûle geldi. Cenabı Fatıma'nın tabutunu revzanın kapısına koydu ve içeriye nida etti : «**Ya Resûlallah! Kızın, sevgili Fatıma'yı sana getirdim!**» dediğinde kabri nebî şâk olup, kabirden iki mübarek el çıktı ve oradan şöylece cevap verildi : «**Getirin! Gözüm nuru, göynüm süruru Fatıma'mı!**» deyip cenabı Fatıma'yı kucaklayıp içeri çekti diye rivayet edilmiştir. Bir müddet sonra yine dışarıya iade edip, cennetül bâki denilen kabristana defn ettiler. Şimdi orada yatmaktadır. Allah gidenlere tekrar, gitmeyenlere de helâl para ile ziyaretler nasip eylesin.

Sonra; cenabı Fatımanın Gadbân nam deve ile konuşmasına itiraz edecekler çıkabilir. İnsan hemen inkâra gitmemelidir. Mezhebimiz, ehli sünnet vel cemaattir. Mezhebimize göre, kerameti evliya haktır. Böyle ufak bir kerameti, peygamber efendimizin kerimelerine çok görmemelidir.

Kur'anı Kerimin beyanına göre sure-i Nemilde, Hz. Süley-

man aleyhisselâmin kuşlarla ve karıncalar ile konuştuğunu Allah-u teâlâ rivayet edip Kur'anda zikr etmektedir. Hz. Süleyman peygamber idi denecek olur ise; O yalnız kavmi İsrail ile nebî olarak irsal olunmuştu. Halbuki bütün insanlara ve cinnilere gönderilmiş olan, onsekiz bin âleme rahmet olarak gönderilen bir nebinin; «O benim parçamdır!» dediği cenabı Betül Fatımatüzzehra'ya, böyle bir ufak kerameti; Resûller şahına iman eden kimselerin çok görmeyeceği muhakkak bir hakikattır. Zira, sonra gelen veliler de öyle kerametler zuhura gelmiştir ki, (Beni İsrail) nebilerinde bile böyle mucizeye nail olanlar azdır. Onlardaki zuhur eden mucizeler, sultanı enbiyanın velilerinin kerametleri yanında hiç mesabesinde. Zira, evliyanın kerameti, tâbi olduğu nebîsinin şerefidir. Hele, Abdülkadir Geylânî, Bayezid Bistâmî, Ebül-Hasan Harakânî, Ahmed Rufâî, Ahmed-ül-Bedevî, İbrahim Dussukî, cenabı Nakşî-Bendî gibi kibar-ı Evliyaullah'tan öyle kerametler zuhura gelmiştir ki, akıl terazisi bunları tartmaya kâfi değildir. Menakıb kitaplarına bakıvermeli.

Cenabı Muhyiddin Arabî; Mevlâna Celâleddin Rumî, Şabanı Velî kaddesallahu esrarehum efendilerimizin menakıplarını oku, immanın yakîn bulsun...

İşte müminler! Aşıkı sadıklar! Allahu zülcelâlin, cenabı nebi aleyhisselâma verdiği KEVSER bunlardır. Bu, ne nimeti ilâhiyyedir? Bu ne yüce ikramı sübhanidir? Resûle, ebter diyenler bunun böyle olduğunu bilselerdi allah resûlü Muhammed'e bakıp da onu görselerdi, böyle bir sözü söylemeğe ağızları varır mı idi?

Onlar da öyle söylemese; bize bu sûre nâzil olmaz, bu sıralara eremezdik. Onlara çirkin söyletti, onların kökünü kuruttu ve böyle münkirleri bize ibret kıldı. Bizi kevserinden suladı. Bize olan ikramını beyan etti. Onlara inkâr, bizlere ikrar düştü elhamdülillâh. Âyetin tefsirine devam edelim:

Öyle ise; bu varlık karşısında, bu ikram-ı-ilâhiyye karşı namaz kıl, bezl-i-vücut eyle. Canınla, malınla, vücudunla bana arzı haliliyyet et. Ben, senin ve senin ümmetinin Rabbiyim. Sen benim dostum, habibim. Mahbubumsun. Kurban kes! Namaz, oruç Kurban kurbiyettir. Halilim olan İbrahim canını benim yoluma fedâ etti. Düşmanım olan Nemrud onu ateşe

attı. Biz narı gülzar eyledik. Bizim için nara düşene nâr nûr olur. Bizim iznimiz olmadıkça ateş yakmaz. Suretperestler ateşi yakar zannederler. İşte Nemrud öyle zannetmişti. Ateş, yakmaya sebeptir. Müsebbibi hakiki benim. Su boğmaz, bıçak kesmez. Su olsun, bıçak olsun, dünyada ve âhirette ne olur ise olsun sebeptirler.. Müsebbibi hakiki benim. Benim dediğim olur. Âmâ olanlar, beni görmeyenler, beni bilmeyenler ise sebepten bilirler, müsebbipten bilmezler.

Onlar köpek gibidirler. Bir kimse, bir köpeğe bir taş atsa; köpek gidip, atanı değil, atılan taşı ısırır. Onun için; ârif olan, kalp gözleri açık olanlar beni bilir. Nimet olsun, nikbet olsun, benden bilirler. **(Hayrihi ve şerrihi min Allahüteâlâ)** derler. Hayır işlediklerinde edeben, benim tevfikim ile; şer zuhur ettiğinde, benden olduğunu bildiği halde, bu suçu üstüne alıp «Lâyık oldum ki, benden bu suç, bu günah zuhura geldi» diye şerri kendi nefislerine yüklerler.

İşte, bu sırlara vakıf olmayan suret perest Nemrud, Halilimi ateşe attı. Halilim bunu canına minnet bildi. İşte bu tam bir imtihandı. Bu «Allaha dostum» diyenlere bir numunei ilâhidir. «Bu imtihanda Allah, dosta dost olmanın miktarını Habibine bildiriyor ve aynı zamanda iki dostun arasında olan sırları gafillere ibret olarak gösteriyordu.»

Bir de Allah yoluna, dost uğruna verilen can ve malın karşılıksız kalmayacağı zuhura gelip:

قَدْ صَدَّقَتِ الرَّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكْ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Esteizü billâh: Kad saddakterrü'yâ inna kezâlîke necziyl muhsiniyn.

Saffât sûresi: 105

«Biz muhsinleri, yâni bizim yolumuza can ve malını ve evlâdını vereni böyle mükâfatlandırırız!» âyeti celilesi ilân olunuyordu.

Bak! Seyyid Seyfullah hazretleri ne buyuruyor : (Allah sırrını takdis etsin).

**Eğer, Aşık isen yâre.
Sakın aldanma ağyâre;
Düş, İbrahim gibi nâre,
Bu Gülşende yanar olmaz!**

Hazreti Mısri Niyazi de şöyle buyuruyor : Kuddise sirrahu.

**Sen canından geçmeden,
Cânan arzu kılarırsın.
Zünnarını kesmeden,
İymanın arzu kılarırsın.**

Hız İbrahim canı ile imtihan olmuş, imtihanı kazanmıştı. Sonra Allah yoluna bin koç, üçyüz sığır, yüz deve kurban etmişti. Buna insanlar taaccüp etmişler, melekler hayran kalmışlardı. Hız İbrahim aleyhisselâm : «Bunda taaccüp edilecek ne var? Biz canımızı, malımızı ortaya koyduk. Can kimin, mal kimin? Allah bir evlâd verse idi, onu dahi hak yoluna kurban ederdim.» dedi.

Mü'minim deyipte, hakka ibadet kılmayan, Allaha âsi olan. Sen; Allah için değil, can vermek değil, bir parmağını feda edebilir misin? Onun yolunda binlerce kurban kesen Halil Peygamber gibi binlerce kurban, değil, bir tavuğunu feda edebilir misin? Kurban kesmemek için yüz yere müracaat edip, fetva almaya uğraşıyorsun. Nefsin yoluna, şeytan emrine yüzlerce lira feda ederken, fitre vermek caiz mi diye, hocaya müftüye müracaatta bulunuyorsun.

Allah için evlâdını kesmeyi nezr eden İbrahim Halilullah gibi yapamazsan dahi, Allahın sana verdiği mallardan, Allah için Allaha veremez misin? Halbuki, Allah yoluna ne verirsen, pek yakın olan âhirette; bire on misli ile bulacaksın. Belki de daha fazlası ile...

Yalnız âhirette değil, dünyada da bunun mükâfatını bulabilirsin. Zira Resûl aleyhisselâm :

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الصَّدَقَةُ تَرُدُّ الْبَلَاءَ وَتَزِيدُ الْعُمْرَ

(Kalen nebiyyü Aleyhissalâtü vesselâm, essadakatü terüddül belâe ve teziydül ömr)

«Sadaka belâyı def eder. ömrü uzatır» buyurdular.

H İ K Â Y E

Bizden evvel geçen ümmetlerden birinde, bir delikanlı evlendi. Nikâhı kıyan o kavmin nebisi, bu delikanlının o gece öleceğini ashabına haber verdi. Sabah vakti damad ibadet etmek için mescide geldiğinde, Mescidde bulunanlar şaşırıldılar. Zira, bu gencin öleceği nebiyleri tarafından haber verilmişti. Nebiy aleyhisselâm kavminin şüpheye düştüğünü görüp o delikanlıya, yatağını kaldırdın mı diye sorduğunda; Hayır nebiyallah. Gidip biraz daha yatacağım, diye cevap verdi. Ashabına dönüp «Benimle beraber gelin!» diyerek hep birlikte o gencin evine vardılar. Delikanlıya, yatağını kaldırmasını emir etti. Delikanlı yatağı kaldırdığında, orada zehirli bir yılanın çöreklenmiş bir şekilde yattığını müşahede ettiler. Nebiy aleyhisselâm yılanı hitab edip, «Burada ne işin var? Neden buraya geldin?» dediğinde, yılanın: «Bu delikanlıyı sokmak için buraya gönderildim. Fakat beni bir demir zincir ile bağladılar. Her ne kadar vazifemi yapmaya uğraştım ise, kendimi zincirden kurtarıp bu delikanlıyı sokmağa ve öldürmeğe muvaffak olamadım.» dediğini bütün ashabı işittiler. Bunun üzerine Hz. Nebi, yeni güveye dönerek; «Ne hayır işledin?» diye sordu. O da cevaben : «Gece kapıma gelen bir fakire bir miktar süt sadaka ettim» dediğinde, Nebiy aleyhisselâm: «İşte o sadaka, bu belâyı senden def'etti.» buyurdular.

Bu kıssa, peygamber efendimize de atf edilir. Başka bir nebîde olsa, bizim peygamberimiz sayılır. Zira; biz müslüman-

lar, bütün nebiylere iman ederiz. Mühim olan, cereyan eden vak'adır. O genç damad sadakayı verirken sırf Allah rızası için vermişti. Bak; mükâfatını dünyada iken bile nasıl buldu. Şimdi Allahın: «Kurban kes!» emri celiline karşı cimrilik yapanlar acaba nasıl bir mevkie düşerler?.

Efendimiz, sultanımız : «Hali vakti yerinde olup da kurban kesmeyenler, mescidimize gelmesin!» buyuruyor. Ne büyük bir tehdit!..

İşte, İbrahim aleyhisselâmın bin tane koç, üçyüz sığır, yüz deve kurban ettiğinde insanların taaccübüne karşı, «Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Biz, canımızı feda ettiğimiz Rab-bimize malımızı feda ediyoruz. Can, maldan daha kıymetlidir. Üstelik kimin malını kime feda ediyoruz. Bu mallar benim midir ki, mallarınız sizin midir ki? Elbette mal ve mülkün yegâne sahibi Allaktır. O halde, bize emaneten rızıklanmamız için verilen malı asıl sahibine feda etmiş isem, bunda şaşılacak ne vardır? Değil mal, mülk, Allah bana bir evlât verse, onu dahi Rabbi kerimim yolunda feda ederdim» buyurdular.

Ey mümin! Buraya dikkatle nazar eyle! Allaha dost olduğunu iddia eden kimse, onun yolunda böyle fedakârlıklar yapabiliyor mu? O zaman, sözünde doğrudur. O insan, İbrahim nebî derecesinde olmasa bile, yani canı ve evlâdını feda etmeye kıyamıyor ise, hiç olmazsa Allah yolunda aslında kendinin olmayan malı da sarf etmeli! Yani, zekâtını vermeli, Kurban kesip sadaka vererek muhtaçları sevindirmeli; yetimlerin göz yaşlarını silecek, gariblerin ve düşkünlerin yaralarına merhem olacak hayırlı ameller işlemelidir. Eğer, o kimse, bu amelleri işlemediği gibi bunları yapmanın mânâsız şeyler olduğunu söyleyip, Allahın bu emirlerini sadakate yerine getiren mü'minler ile alay ediyor ise; o kimse Allahın dostu olmak şöyle dursun, insan bile değildir.

İbrahim nebî, Rabbisine verdiği sözü elbette yerine getirecekti. Allahu teâlâ; halilin makamını bizlere ibret olarak göstermek üzere; O'nu yeni bir imtihana dahil etti, yâni «Bir evlâdım olsa, onu dahi hak yoluna kurban ederdim» sözünün gerçekleşmesi için ona bir oğlan çocuğu verdi. Allahu teâlâ şöyle buyuruyor : «Halilim olan İbrahim bize:

وَقَالَ إِنِّي ذَاكِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَاهِدِينَ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

Rabbi heb liy min-es-sâlihiyn.

Saffât sûresi: 100

(Yârabbi, bana bir hayırlı erkek evlâd ver)

diye dua etti. Biz de ona :

فَبَشِّرْنَا بِغُلَامٍ حَلِيمٍ

Febeşşer nâhü bi-gulâmin haliym...

Saffât sûresi: 101

(Biz de ona, halim bir erkek evlâd tebşir ettik)

diye cevap verdik.»

Birkaç yıl sonra, Hz. İbrahimin Hz. Hacer'den nur gibi bir evlâdı oldu. Bu yavru, Hz. İsmail aleyhisselâmdı. Bir çocuğa halîm vasfı kullanılmaz. Fakat burada cenabı Hakkın, Hz. İsmail için halîm vasfını kullanması; dersin ilerisinde görüleceği gibi, Allah emirlerinde babasına karşı serkeş olmayıp, yumuşaklık ve itaat göstereceğine işarettir. İsmail aleyhisselâm nebî idi. Üstelik büyük bir insan gibi kemâl ve olgunluk sahibi bir âlim idi. Yalnız, buradaki âlimden kasdımız, küçükken bile yığınla kitap okumuş mânâsına değildir. Âlimden murad, ilâhî sırlara vâkıf, hayr ile şerri ayırd edebilen ve insanı felâha götüreceği yolun ancak Allah yolu olduğunu bilen kimsedir. Herşeyin hâkimi ve sahibi olan; kadiri kayyum olan Allahın, emretmiş olduğu herşeye kayıtsız şartsız boyun eğip ve men ettiği herşeyden de, yine kayıtsız, şartsız yani tam bir teslimiyetle kaçınmak sureti ile ancak hakiki felâha erişebileceğini idrak eden, kavrayan kimse ancak âlim sıfatına hak kazanır.

İşte, İbrahim nebinin oğlu olan İsmail nebî, çocuk olduğu halde bile, böyle bir âlim idi. Zaten dünya kadar kitap okuyup yazmış, denizler kadar mürekkep sarfetmiş bir kimse yukarıda bahsettiğimiz ilmi yani Allah ilmini bilmiyor ise, o okumuş zat kat'iyen âlim değildir. Üstelik o yazıp okuduğu kitapların ona hiç bir faydası da yoktur. Kur'anı mubiynin beyanına göre, böyle olan kimseler, yani Allahı ve onun hak nebisi Muhammed aleyhisselâtı vesselâmı tanımayıp, bildirilen emirlere riayet etmeyen kimse, tıpkı sırtına yığınla kitap yüklenmiş bir eşekden farksızdır. Hattâ, ondan daha da aşağı bir derecededir. Zira, zavallı eşek, insanlara faydası olan bir mahlûktur. Fakat, kendisi âlim zannedilen o kâfirin varlığının bir faydası olmadığı gibi, insanları delâlete götürmesi bakımından büyük zararı da vardır.

İşte, halim ve âlim bir yavru olan, İsmail nebî yedi yaşına basmıştı. **Esteizubillâh (Felemmâ belega maahussa'ya)**. Artık İbrahim nebî oğlundan biran bile ayrılmıyor, her nereye seyahat ederse, onu beraberinde götürüyor ve oğlunun güzel ahlâkını, güzel huyunu ve ebeveynine itaatini ve mühim mes'eleler hakkında büyük bir âlim gibi konuşmasını işittikçe; onun hakikaten sâlih bir evlât ve halîm, yumuşak huylu bir yavru olduğunu gördükçe Rabbisine nihayetsiz hamdediyor ve babalık zevkini bütün lezzeti ile tadıyordu.

Ancak gecelerden bir gece Hz. İbrahim'e rüyasında yerin ve göğün ve arasındakilerin sahibi ve maliki olan Rabbi-azizi tarafından şu ilâhî emir tebliğ buyuruldu: Ya İbrahim! nezrini yerine getir! «Ya Rabbi, nezrim nedir?» dediğinde: «Bir evlâdım olsa; Allah yoluna onu bile kurban ederdim demiştin. Sana bir oğul verildi ve büyüdü. Artık bu sözünü yerine getirmen zamanı geldi!» hitabını duydu.

Bu rüyayı gördüğü gece, zilhiccenin sekizinci gecesi idi. Bu gecenin sabahına yevm-i terviye denir. İbrahim nebî yevmi terviyede düşünceye daldı, ve hatırladı ki, kendisi böyle bir söz söylemiş ve ahd etmişti. Ahdini şüphesiz tereddütsüz yerine getirecek, yâni gözünün nuru, gönlünün süruru biricik oğlu İsmaili kurban edecekti. Yalnız bir emr-i-ilâhî daha beklemekte idi.

Bundan kasdı, acaba (oğlunu kes!) diye verilen emri mecaz mı idi?.. Yoksa hakikaten İsmail'i kesmekle mi emir olunmuştu? Anlamak istiyordu. Eğer, mutlak İsmail'i kesmek emir olunuyorsa; kendinden evvel hiçbir nebî, hiçbir resûl böyle oğlunu kesmekle emir olunmamıştı. Bundan başka İs-

mail aleyhisselâm da âhır zaman nebisinin, onsekiz bin âleme rahmet olan Muhammed aleyhisselâmın nuru vardı.

Nihayet, şu karara vardı: Semizlerinden yüz deve kurban etmek üzere meydana götürecektik ve Erhamer-rahimin olan Mevlâdan (Bedel-i-İsmail) olması için dua edip kabulü niyaz eyleyecekti. Böylece yaptı ve gökten ateş gelip yüz deveyi yak-tı. Zira, o zamanlar kurban kesmek yoktu. Kurban yerine gö-türülüp bırakılan kurbanlardan, kabul olanlarını gökten ateş gelip yakardı. Kabul olmayan kurbanı gökten ateş inmezdi. Bıçak ile kurban kesmek, ilk defa İbrahim nebiye emr olunuyordu.

Hız. İbrahim, o gün sabır etti. Ertesi gece rüyasında yine «Nezrini yerine getir!» diye emr olunuyordu. Sabahleyin, ya-ni arefe günü, Hız. İbrahim yine İsmaille bedel olması için, yüz deve daha kurban etti ve bu kurbanların da kabulüne işaret olarak, gökten ateş inip onları da yak-tı. Böylece, o gün de geç-ti. Nihayet daha ertesi gece, yani Zilhicce'nin dokuzunu onun-cu güne bağlayan gece, İbrahim nebiye rüyasında yine : «Nez-rini yerine getir!» emri verildi. Artık anladı ki bizatihi oğlu-nun kurban edilmesi lâzım. Sabahleyin uyandıığında ki, bay-ramın ilk günüdür. İbrahim aleyhisselâm, zevce-i muhteremi olan Hız. Hacer'e hitaben: «Ey Hacer; İsmail'i yıka, saçlarını tara, yeni elbiselerini giydir. Kokular sür, süsle. Zira dostu-mun ziyaretine gideceğim ve İsmail'i de beraber götürece-ğim!» dedi. Hız. İsmail'in annesi Hacer, İsmail'i yıkadı, saç-larını taradı. Yeni elbiselerini giydirerek kokular sürdü. İs-mail bugün ne kadar güzeldi. İsmail bugün ne kadar başka bir hal almıştı. Annesi ile güzel güzel konuşuyor, gönlünü sü-rurlendiriyordu.

Hız. Halil aleyhisselâm, İsmaili elinden tuttu, beraberce yola koyuldular. Hız. İbrahim yanına ip ve bıçak da almış, Mi-na denilen yere gidiyorlardı. İsmail, babasının önünden koşu-yor, onun önünde hem oynaya oynaya, zıplaya zıplaya gidiyor, hem de bazan arkasına dönüp babasından bazı şeyler soruyor, sonra yine yola devam ediyorlardı. Hız. İsmail, bugün ne ka-dar başka, ne kadar neş'eli idi. İbrahim nebiye, üç gün evvel, «Nezrini yerine getir!» emri verilmiş, Hız. İbrahim ise bu em-ri üç gün sonrasına tehir etmek mecburiyetinde kalmıştı. Bundan cesaret alan İblis, İbrahim nebinin yanına varıp önün-de hopluya zıplaya yürüyen nur gibi yavruyu gösterip: «Ya İbrahim! Şu mâsum çocuğa nasıl kıyacaksın? Şu elindeki iple

bağlayıp, bıçağı onun körpe gerdanına nasıl vüracaksınız? Bu güle, oynaya giden yavrunun sence hiçbir değeri yok mu?» dediğinde hak nebi, Allahın Halili, İblise hitaben şöyle söyledi : «Ey Allahın rahmetinden kovulmuş İblis! Dediklerinin hepsi doğru, akla uygun, hakikaten şu mâsuma ancak bir canavar kıyar, boynuna bıçak sallayabilir. Lâkin bütün bu âlemlerin Rabb-ı Azizi olan ve herşeyi herkesten daha iyi bilen, her şeyden haberi olan, alim ve habîr olan Allahım bana emretti.» Bu sözü işiten İblis, oradan firar etti.

Ey mü'minler! Buraya bilhassa dikkat ediniz. Şeytan, insanları hak yolundan çeviremedi mi, ailesini kandırıp, ailesi vasıtasıyla o kimseyi Allaha karşı isyankâr yapar. O halde seni Allah yolundan her ne şey alkoyarsa en yakının, ailen, evlâdın dahi olsa, bilmiş ol ki; o senin düşmanıdır. Hz. Âdeme secere-i memnua'dan yediremeyen İblis, Hz. Havva anamız vasıtası ile lihikmetillâh yedirmeye muvaffak olmuştu.

Bu sebeple, doğru Hz. Hacerin yanına gidip, ona da aynı hileyi yapmak isteyen İblis, Hz. Hacer-i buldu. Fırsatı ganimet bilen şeytan : «Sen burada nasıl oturabiliyorsun? İbrahim nebi, oğlunu kesmeye götürüyor. Olacak iş mi bu?» dedi. O da, «Sus yalancı! Bir babanın oğlunu kestiği görülmüş müdür ki?» diye tersliyen Hz. Hacer'e İblis : «Ya ip ve bıçak?.. Onları niçin yanına aldı,.. Kendisine Allah'ın böyle emrettiğini zannediyor ve işte onu kesecek. Koş evlâdını kurtar.» deyince, şeytanın bu edepsizliğine fena halde gazaplanan Hz. Hacer; «Def'ol buradan mel'un! Kocam nebidir. Aldığı emirler hak ve gerçektir. Hak ile bâtili ayırd edebilir. Oğlum gibi, ben dahi bu emre karşı canımı feda ederim» buyurdular.

Ey yavrusuna karşı şefkati bol olan mümin anneler! Bu şefkatlerinizi körü körüne beslemeyiniz! Yani «Yavrum zayıftır, oruç tutmayıversin! Sabahleyin tatlı tatlı uyuyor, namazını gün doğduktan sonra kılıversin» diyen, başkasının ağacından sahibinden izin almaksızın meyva koparıp yiyen çocuğunu «canı çekmiştir» diye azarlamayan anneler! Şunu iyice biliniz ve dikkatle kulak veriniz ki; yavrularınıza karşı duyduğunuz bu şefkat, bu merhamet kat'iyen annelik şefkati değil, bilâkis şeytanın yaptığı hile, vesvese, neticesi olan bir harekettir. Asıl annelik şefkati, yavrusuna daima Allah emirlerini telkin edip, yaptırmakla olur. Hz. Hacer'in yaptığı gibi:

Ey mü'minler! Zevcelerinizi bu hususta bilhassa ikaz ediniz. Zira, onlar hakikaten yavrularına karşı erkeklerden ziyaa-

de merhametli ve şefkatlidirler. Bu sebeple, merhametleri için ehemmiyetini anlamalarına, Allahın vereceği azâbı görmele-
rine mâni olabilir. Onları ikaz etmek ise erkeklerin boynuna borçtur. Zira, evlâd, kendisine hak yolunu göstermeyen ana ve babasından kıyamet gününde dâvacı olacak ve: «Ya Rab-
bi, işlediğim günahların cezasını hak ettim, lâkin bu cezaların iki mislini, bu anam babam olacak kimselere de ver. Onlar, beni bu günahı işlerken, doğru yola çekmediler, beni ikaz et-
mediler.» diyecektir.

Ey ana ve babalar! Eğer kıyamet günü böyle bir duruma düşmek istemesseniz, yavrularınıza nerede şefkatli davran-
cağınızı, onların nerede azarlanacağını bilip, hak yolunu öğ-
retmelisiniz. Seni vesvese ile hak yolundan döndürmeye çalı-
şan iblise, Hz. Hacer gibi cevap ver de ki: «Allah yolunda ben de, evlâdım da fedâyız.» İşte o zaman Allah sana sevgili evlâdını bağışlar. Hz. İsmail'i ana, babasına bağışladığı gibi. Bak dinle :

İblis en sonunda, çocuktur, belki onu kandırır, isyan etti-
ririm diye doğru İsmail nebinin yanına koştu, ona : «Baban seni nereye götürüyor, biliyor musun? Yanına ip ve bıçak al-
dığını görmedin mi? Oynayıp duruyorsun ama baban seni bağlayıp kesecek!» deyince Hz. İsmail: «Haydi oradan ey şey-
tan. Bir babanın evlâdını kestiği nerede görülmüş? Hem be-
nim babam nebidir. Kendi oğlunun nebi olduğunu bile bile onu kesebilir mi?» diye tersledi. Hemen İblis : «Ama Allahtan emir aldığını zannediyor.» dedi. Hazreti İsmail şeytana hita-
ben : «İşte şimdi iyice sapıttın.» der. Bir nebî için «Allahtan emir geldi zannediyor» diye bahsedilebilir mi? Emir geldi ise, hak ve gerçek olarak gelmiştir. «Zannediyor diye bir şey ol-
maz. Binaenaleyh babama böyle bir emir geldi ise boynum kıldan incedir» dedi.

Hz. İsmail'i kandıracağını zanneden şeytan, ummadığı cevaplar ile karşılaşmış ve şaşalamıştır. Başına geleceklerden habersiz, son bir oyun daha oynamak istedi ve İsmail nebiye hitaben: «Diyelim ki babanın aldığı emir doğrudur. Böyle ol-
sa bile sen hakikaten boynunu verecek misin?» diyecek oldu, fakat Hz. İsmail, şeytanın bu derece ileri gitmesinden kızma-
ya başlamıştı. «Eğer böyle bir emir varsa, babam bunu yerine getirmekten âciz değildir. Ben de bu emre isyan edecek değilim. Benim her zerrem bir İsmail olsa, Rabbim yoluna her biri feda olsun! Hem sen ne demek istiyorsun?» diyerek yerden bir taşı kaptığı gibi İblis mel'ununun gözüne doğru fırlattı

ve onun bir gözünü kör etti. Zira şeytan onların üçüne de insan şeklinde görünmüştü.

İşte mü'minler! Hacca giden kimselerin Mina denilen mevkide, üç yerde şeytan taşlamaları buna işarettir. Çünkü şeytan üç defa; Hz. İbrahim, Hz. Hacer ve Hz. İsmail Aleyhis-selâtu vesselâm efendilerimiz tarafından yukarıda anlattığımız veçhile taş tutulmuş, yani def'edilmişti.

Mina'da üç ayrı mevkide, üç dikili taş vardır ki birine (Akabe-i Suğrâ), ikincisine (Akabe-i Vustâ) ve üçüncüsüne de (Akabe-i Kübrâ) denir. Büyük akabeye yedi taş atanlar. İbrahim Halilin İblisi reddine alâmeten atarlar. Orta akabeye yedi taş atanlar. Hz. Hacer'in İblisi reddine remz olarak atarlar. Küçük akabeye yedi taş atanlar, Hz. İsmail'e ittibaen taş atmış olurlar. İnsanda, yedi kötü sıfat vardır. Bu sıfatlar İblisin sıfatıdır ve her taş bir sığata işaret olarak İblise atılır. Böylece insan bu yedi kötü sıfatını da taşıyıp, terk etmelidir. Hacca gidildiğinde, şeytan taşlamanın mânası budur. Yani kötü sıfatları terk etmektir. Bu yedi kötü sıfat şunlardır. Ucup, Kibir, Riya, Hased, Gazab, Hubbu câh, Hubbu mal.

U'CUB : İbadetine güvenerek, herkesi cehennemlik görüp, kendini cennetlik bilmektir.

KİBİR : Kimseyi beğenmeyip, hakkı kabul etmeyen, kendini yüce gören kimsenin halidir. Bunlara mütekebbir denilir ki böyle kişiler İblis gibi, huzurullahdan koğulur. Mütevazî olanı Allah yüceltir. Mütekebbir olanın yüzünü yere sürter.

RIYÂ : Amellerini gösteriş için yapanlar. Halk «iyi adam» desin diye hayır işleyene denir. Allah için değil de böyle halkın iltifatına nail olmak için amel edene **MÜRÂİ** denir. Yalnız, şurası var ki, hakikaten Allah için yapıp, insanlara örnek olayım ve nas'sı hayra teşvik edeyim diye yapana böyle mürâî demek doğru olmaz. O insan bu şekilde hareket etmekle, kendi amelinden dolayı sevap aldıktan başka, onun teşvikatiyle hayır yapanların eciri kadar ayrıca bir sevap alır. Yanlış anlaşılmasın! Hayra teşvik ettiği kimsenin aldığı ecir eksilmez, onun aldığı ecir ne kadar ise, aynısı hayra teşvik eden kimseye verilir. Mürâî-

ler, gösterişçiler için şu hadisi şerifin meâline bakıp ibret almalıdır. Hz. Ebu Hureyre, Hz. Nebi-i Muhteremden şöyle rivayet ediyor : «Yarın kıyamet gününde dört sınıf mürâiyî huzurullahâ getirirler. Bunlardan biri zengin, biri şehid, biri gazî, biri âlimdir. Allah, âlime sorar : İlmî ile ne amel ettin? «Ya Rabbi, kullarını senin yoluna davet ettim.» dediğinde, «Benim rızam için yapmadın, kendini âlim göstermek, «Bana âlim deyip itibar etsinler» diye yaptın. Sana itibar ettiler, sana âlim dediler. Sen nasibini dünyada iken aldın. Şimdi burada nasibin yoktur» deyip huzurundan tard eder.

Sonra zengini huzura çağırıp «Sana verdiğim mal ile, bana ne gibi ibadet ettin?» diye sual olunur. Mürâî zengin : «Cami, hastane, yol yaptırdım. Zekât, sadaka verdim, talebe okuttum» der. Allah celle : «Bunları benim rızam için yapmadın, sana iyi insan desinler diye yaptın, sana cömert dediler. Kullar sana iltifat ettiler, yaptığının mükâfatını kullardan gördün. Zaten senin arzun da bu idi. Arzun yerine geldi, huzurumdan çık! Nasibini dünyada kullardan aldın» der ve tard olunur.

Şehîd'e hitab edilir, o da «Yarabbi! Senin yolunda katl olundum.» dediğinde, «Sen benim yolumda şehîd olmadın. Mal ve ganaim için harbe gitmiştin, birçok mal aldın. İsteddiğine dünyada iken nâil oldun, burada nasibin yoktur» denir.

Mürâî gazi olan kişi huzura getirilir : «Yarabbi, senin dinin, senin rızan için gaza ettim, kâfirlere ceza verdim» der. Allah celle der ki : «Bunları benim rızam için yapmadın. Kullar sana kahraman, cesur desinler diye gaza ettin. Kullar da sana gazi dediler, istediğine dünyada iken nail oldun. Burada nasibin yoktur.» denir.

Ey mü'min! Umuru hayriyeden her ne amel işlersen Allah rızası için yap! Kullar sana ne derlerse desinler. Kulların levminden, kınamasından korkma! Onların sana iltifatına mağrur olma! Her işi Allah için yap ki, huzurullahta me'cûr olasın!.

HASED : Bir kimsenin, başka bir insanın elindeki nimetin mahvını istemesine denir. Bir de gıpta vardır, bu da karşısındaki insanda bulunan nimetin kendisinde de olmasını istemektir. Bu, şeriatte mübah olmasına rağmen, Ehl-i hakikat bunu da hoş görmemektedir.

GAZAB : Her işe kızan kişiye (Gazab sahibi) denir. Mü'mine lâıyk olan, herşeyi tevâkki ile karşılamaktır. Tefekkür ederek, düşünerek, kızılacak şeye bile hemen kızmamak ve bu şekilde gazabını yutmak, mü'minin selâmetidir. Gazab yerinde olursa mübarek olur. Mese-lâ; mukaddesatına, dinine, vatanına saldıran düşmana gazab ile saldırmak mü'minin şanındandır. Kezâ bir kişinin gayri meşru olan yerlere şehvetlenmesi haramdır ama kendi helâline şehvetle nazar etmesi helâldir. Kibir de böyledir. Yani mü'min kardeşine, mütevazi olan kişiye kibirli olan iblis sıfatındadır. Kibirliye karşı kibir eylemek ise sadaka yerine kâimdir. Yani sadaka vermiş gibi sevap kazanılır.

HUBBU CÂH : Makam, rütbe sevmek, bunlar uğruna bütün mukaddesatını çiğneyen kişi Hubbu câh hastalığına tutulmuş demektir.

HUBBU MAL : Mal için, Hak rızasını ve, Hakkın yolunu terk eyleyen kişi, bu zümredendir. Bu sıfatlara malik olan kişiye Hak sübhanehu ve teâlâ hazretlerinin rahmeti bahşedilmezse, o kişi cehennem ashabındandır.

İşte bu yedi sıfatı terk etmeye işaret olarak şeytana yedi taş atmak bu sebepten bizlere Allah tarafından vacip olarak emredilmiştir.

Böylece, Hz. İsmail'den taşı gözüne yiyen şeytan def'olup gitti. Biraz daha yürüyünce, İbrahim aleyhisselâm İsmail'e: «Dur bakalım ya İsmail!» dedi. İsmail durdu. Büyükçe bir kayanın yanına oturdular. Hz. İbrahim aleyhisselâm söze başlayıp. Bu ıssız yere ne için geldiklerini anlatmaya başladı :

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيُ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ
أَنِّي أَدْبُجُّكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى

(Felemmâ belâga mâ-ah-us-sa'ye Kale ya buneyye inniy erâ fil menami Enniy ezbehuke fanzur maza tera)

Saffât sûresi: 102

Meâli şerifi :

Ey benim gönlümün bir tanesi, gözümün nuru, kalbimin sürûru yavrucağım! Rüyamda seni kurban etmekle emir olundum. Sen bu işe ne dersin? Seni kesip Allaha kurban etmeme razı olur musun? Bu emri ilâhiyyeye karşı bir itirazın var mı? Hz. İbrahim aleyhisselâmın, oğlu ile böyle müşavere etmesinin sebebi şu idi: Allah'a «Bana salih bir oğul ver» diye dua etmişti ve halim bir oğul ile tebşir olunmuştu. Şimdi çocuğuna bu soruyu sormakla, duasında istediği ve kendine ikram olunan hâlim evlâd bu çocuk muydu? Bunu kat'iyetle anlamak istemişti. Onu kurban edeceğini söylüyordu ki, bakalım ne cevap verecek, bu işi hilmiyetle kabul mü edecek, yoksa serkeşlik edip isyan mı edecek? Yoksa Hz. İbrahim ona hiç danışmadan, hemen onu kesiverirdi. Ona kurban edileceğini niçin haber veriyordu. Acaba? İbrahim nebî aynı zamanda burada evlâtlara büyük bir ders de vermektedir. Bu karşılıklı konuşma kıyamet gününe kadar gelecek olan insanlardan, Allaha ve semavî kitablara inananlar için büyük bir ibret levhasıydı. Zira İsmail'in hilmiyeti, Allaha olan muhabbeti ve babasına olan itaati bu müşavere ile bize bildiriliyordu. Hz. İbrahim, İsmail'i tutup kendisi ile konuşmadan kurban ediverse, biz gafiller İsmail'in hilmiyetini, ilmini, metanetini, Allaha karşı olan arzı ubudiyettini, Allah yolunda canını kurban etmeyi kendine minnet bildiğini, babasına olan itaatini nereden bilebilirdik?

Ayrıca bu müşavere ile Hz. İbrahim, bütün babalara «Allah yolunda benim gibi olunuz!» Ve Hz. İsmail de, bütün evlâdlara «Allaha ve babaya böylece teslimiyetli olunuz!» dersini vermiş oluyorlardı.

Dikkat edilirse; evlât, ana ve babasına itaât edecek, hem de Hz. İsmail gibi boynunu verircesine, canını ortaya koyarak, itaât edecek. Fakat şart; Allah yolunda, Allah'ın emirlerinin dahilinde. Ebeveyn, çocuğa Allah rızasından başka işlerde emrederse, o zaman çocuk o ana, babaya itaat etmez. Zira, Alaha isyan hususunda kula itaat olmaz. Ne var ki, yine de ebeveyne karşı hürmetsizlik ile hareket etmemeli ve bu sefer onları Allah yoluna teşvik etmelidir.

Hız. İsmail kurban olmaya razı olmasa bile, İbrahim nebî madem ki onu kurban etmekle emrolunmuştu. Elbette bu emri yerine getirecekti. Bir de kendi hakkında Allahın bu hükümünü bilmesi lâzımdı. Sevab edinmesi bu şekilde olurdu. Hız. İsmail'in babasının bu müşaveresine karşı ne cevap verdiğini Allah, Kur'anda şöylece zikrediyor:

فَاَلْيَا آبَتِ افْعَلْ
مَا تُوْمَرُ سَجْدِي اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٠٣﴾

Esteizü billâh: «Kale ya ebetif'al ma tü'mer setecidüniy inşaallahu minessâbiriyn»

Saffât sûresi: 103

«Ey benim merhametli babam! Allahın emrinden bahsediyorsun, artık ben ne diyebilirim? Bu emir ne ise, ben hazırım, hemen onu icra et! Emri ilâhî tehir olmasın. Beni o emre karşı inşaallah sabr eden bir kimse olarak bulursun» dediğinde, Hız. İbrahim bu sözleri işitince Allaha hamdü senâ etti. Dua-sıyla Allahın ona bahşettiği halîm ve âlim olan evlât bu idi. Küçük yaşında bile her efâlinden, her sözünden bir peygamber zade, bir paygamber olduğu belli idi.

«Muhterem babacığım, bu emri mühimmi icra etmeden evvel size bazı vasiyetlerim var. Bir kere elimi ayağımı iyice bağla ki, belki can acısıyla seni incitirim, seni incitmek ise hakkı incitmek ile aynıdır. Diğer vasiyetim şudur; beni kur-

ban ederken yüzümü toprağa karşı çevirip, bıçağı ensemden vur. Olur ki, yüzümü görünce elin titrer de bıçağı vurmaya kıyamazsın. Bu ise dostuna karşı doğru bir hareket olmaz. Elbisenin eteklerini topla, üstüne kanlarım sıçramasın. Allahın bana vereceği eciri hasenattan bir şey noksanlaşmasını istemem. Sonra elbisene sıçrayan bu kanlarımı annem görür de mahzun olur. Ona benim kabrimi de gösterme. Kabrimi görürse mahzun olur. Bıçağını iyi bile, boğazımı kesmek için bastığında ölümün acısını çok hissetmeyeyim. Elbisemi anneme yadigâr olarak götür. Beni özlediğinde gömleğime bakıp, onu koklamakla beni hatırlasın, teselli bulsun. Anneme benim selâmımı söyle. Allahın emrine sabır etmesini bildir. Beni nasıl kurban ettiğini de söyleme, babacığım. Benim yaşımdaki çocukları evimize götürüp anneme gösterme. Üzüntüsü tazelebilir. Babacığım, benim yaşımdaki çocuklara sen de bakma. Bakacak olursan ağlama, mahzun olma. Sen yahud annem mahzun olacak olursanız, ağlarsınız benim ruhumu ziyadesiyle üzmüş olursunuz» der.

Yavrusunun bu, kalbe işleyen, mâsum fakat yürek parçalayıcı sözlerini hüznle dinlemekte olan Hz. İbrahim ona hitaben : «Allahın emrinde bana ne kadar yardımcı oldun ey gözümün nuru evlâdım!» dedi ve kendini tutamadı... Ağlıyordu...

Hz. İsmail, «Haydi babacığım, ne duruyorsun, memur olduğun emri yerine getir» diye niyaz ettiğinde, Hz. İbrahim, İsmail'in ellerini bağlamağa davrandı fakat o, «Baba ellerimi bağlama. Sonra görenler, İsmail Allahın emrine âsi oldu da babası ellerini bağladı, derler. Zira isyan edenlerin el ve ayakları bağlanır. Ben bu emre sabır edicilerdenim» dedi. İbrahim Aleyhisselâm İsmail'i yan üzere yatırıp iki rekât namaz kıldı. Ağlayarak mübarek ellerini duaya kaldırıp huşû-u tam ile niyaz etti :

فَلَمَّا اسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝ وَنَا دُنْيَاهُ اَنْبَا اَبْرَاهِيمَ ۝

Felemmâ eslemâ ve tellehü lil-cebiyni ve nâdeynahü en yâ İbrahiym...

«Ey kâdiyul hâcât! Ey mûcibud dâvât! Ve ey Cemâl ve celâl sahibi Ekremel Ekremin! Ey Rabbim! Sen, lûtfu kere-min ile benim ihtiyarlığuma acı, merhamet eyle ve bigünah olan bu sabiyyi mâsumun hâline lûtf, merhamet kıl!» deyip, hemen eline aldığı bıçağı İsmail nebinin boynuna sürter iken, Hak sübhanehu ve teâlâ hazretleri bütün sema ve ard meleklerinden esrar perdesini kaldırdı. Onlar İbrahim'in hak yolunda, oğlu İsmail'i kesmek için yere yatırıp bıçağı olanca kuvvetiyle oğlunun boynuna vurduklarını gördüklerinde, hepsi birden secdeye vardılar. Hak Teâlâ buyurdu ki: «Ey meleklerim! Gördünüz mü? Halilim İbrahimi, benim emrime imtisalen oğlunu fedadan çekinmedi. Gördünüz mü İsmail'imi? Benim rizam için kendi canını fedadan çekinmedi.» Melekler ağlayarak : «Ey bizim Rabbimiz! İbrahim kulun hakikaten halilin olmaya lâayık ve İsmail aleyhisselâm hakikaten emri âline mûti ve mûnkât, Kazânâ râzı bir kulundur. Sen Erhamer-rahimin-sin» diyerek secdeye kapandılar.

Beri tarafta, İbrahim aleyhisselâm, İsmail'ini kesmek için bıçağı onun gerdanına sürttüğü halde, bıçak körpe eti kesmemişti. Bu iş acaibine gidip, bıçağı bileyip tekrar sürttü. Kesmedi. Bir defa, daha, bir daha denedi. Fakat, imkânı yok! Kesmek değil; İsmail'in gerdanına bir çizgi bile çizememişti. Bu nasıl işti? Gazaba gelip, bıçağı bir taş vurdu, taş ikiye ayrıldı. Hayreti bir kat daha artan İbrahim nebi : «Taşı kesiyor, körpe eti kesmiyor? Bu nasıl iş?» diye söylendi. İşte o an, insanı bir katre su parçasından yaratıp, o su parçasını insan haline getirip akıl ve lisan vererek konuşuran. kadir ve kayyum olan ve herşeye muktedir olan Allah, bıçağı dile getirip: «Ey Allahın halili! Sen kesmek istiyorsun, fakat bıçağa kesmek, atışe yakmak, suya boğmak müsaadesi veren Rabbim bana kesmeyeceksin diyor. Nemrud'un ateşi seni yakabilmiş mi idi? İzin verilmeden ben nasıl kesebilirim?.. Değil onun gerdanını, saçının bir telini bile kesmeğe kaadir değilim» deyince, bu acayıp sırrı ilâhî karşısında İbrahim nebi şaşırmış dururken, Hz. İsmail : «Babacığım! Bıçağı gerdanıma getirdiğinde ben, Allahın ismini zikrediyorum. Sen de böyle tekbir getir de bıçağı o zaman vur!» diyordu. İbrahim aleyhisselâm tekrar «Allahü ekber» deyip bıçağı İsmail'in gerdanına sürttüğü esnada, Semadan (Allahü ekber, Allahü ekber) sesleri işitildi. Bu ses Cebrail Aleyhisselâmın sesi idi.

Allah; Cebrail'e emir edip cennetten İsmail'e bedel olmak üzere bir koç halletmiş, Cebrail'e o koçu alıp İbrahim Aley-

hisselâma, İsmail'e bedel olarak götürmesini söylemişti. İşte dilinde tekbir, elinde o koç olduğu halde semada Cebrail görünmüştü. Cebrail Aleyhisselâmın (Allahü ekber, Allahü ekber) sesini işiten İbrahim Aleyhisselâm, müşkülünün hallolduğunu anlayıp, şükren Cebrail'e karşı cevap verdi ve Rabbinde tekbir ile onu yücelede, «Lâ ilâhe illâllahu vallâhu ekber» dedi. Hz. İsmail Aleyhisselâm da yattığı yerden Cebrail Aleyhisseâmın tekbirini ve babasının tevhidini işittiğinde, bildi ki rahîmürrahmânın, rahmeti cûşu hûruşa geldi. Kendisi de «Allahü ekber ve lillâhil hamd» diye tekbir ve tahmid eyledi. Ve Halil Aleyhisselâma Allahü Sübhanehû Teâlâ şöyle hitap edip, kendisini taltif buyuruyordu:

قَدْ صَدَقْتَ الرَّيَّاءَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ إِنَّ هَذَا
لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۝ وَقَدْ نَبَاهُ بِذَنْجٍ عَظِيمٍ ۝ وَتَرَكَكَ عَلَيْهِ
فِي الْأَخْرَيْنِ ۝ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Kad saddakter-rü'yâ innâ kezâlike necziyl muhsiniyn inne hâza Lehüvel bela-ül-mühiyn ve fedeynâhü bi-zibhin aziym ve tereknâ aleyhi filâhiriyn selâmün alâ İbrahiym kezâlike necziyl Muhsiniyn.

Saffât sûresi: 105- 110.

İşte bu kelime-i İlâhî, ümmeti merhumeye arefe günü sabah namazından Kurban Bayramının dördüncü günü ikinci namazı sonuna kadar, farz namazların hemen arkasında bu minval üzere yirmi üç vakit tekbir almak vacip oldu. Cebrail Aleyhisselâm: «Ya İbrahim! Sema ve arzın Rabbinin sana selâmı var. Bu koçu biricik İsmail'inin bedeli olarak gönderdi. Oğlunun yerine bu kurbanı kessin, zira ben onların her ikisinden de razıyım» buyuruyor diye bildirdi.

Baba - oğul, Lûtfü ilâhiyyeye, Keremi mevlâya, Rıza-ı bâriye nail olduklarından dolayı sevinçli, neş'eli olarak koçu «Allah rızası için» diye niyet ederek kestiler. Böylece Allah her ikisinin de, «Allaha dostluk ve emr-i ilâhiyyeye itaat» hususunda nasıl titizlikle hareket ettiklerini biz kullarına ibret

ile gösterdi ve ilân buyurdu ki: «Her kim Halilim İbrahim ve İsmail gibi can ve malını benim yolumda feda etmekten çekinmezse, o benim dostluğumdan söz edebilir. Yoksa o kimse yalancıdır.»

Ey mü'min kardeşlerim! Dikkat ederseniz. Allahın rahmeti ve keremi ne kadar bol ki; bizden İbrahim nebisinin verdiği sözün icrası gibi evlâtlarımızı kesip, kurban etmemizi istemiyor. Fakat, onun yerine bedel olarak gönderdiği koyun, sığır, deve vs. benzeri hayvanları «Kendi adına» yani «Allah rızası için» kesip, muhtaçlara dağıtmamızı emrediyor. Yoksa Allah adına kurban kesmek ile, hâşa Allah'ın şanına şan, izzetine izzet katmış olmayız. Allah teâlâ; «Benim bu emrimi, hali vakti olup da ifâ etmeyen için azâbı ilâhim vardır» buyuruyor. Muhammed Aleyhisselâtu vesselâm efendimiz de bir hadîsi şeriflerinde:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مَنْ وَجَدَ سَعَةً فَلَمْ يُضَحِّ
فَلَا يَقْرَبَنَّ مَصَلَانَا

«Gereken paraya sahip olup da, kurban kesmeyen bizden değildir. Bizim mescidimize bunlar yaklaşmasın» buyurmuşlardır.

Ne korkunç âkibet! O, âlemlere rahmet olan, en büyük şefaate sahip olan, ümmetine en çok merhametli olan nebînin şefaatinde, sevgisinden mahrum kalmak!.. Ne korkunç, ne kötü bir âkibettir bu mü'minler! Allaha, O habibi hürmetine her daim dua ve niyaz edelim ve onun yolundan gidelim de bizi sevgili habibinden, şefaatinde ayırmasın. Âmin bi-hürmeti seyidil mürselin.

Hazreti İsmail, sonradan babasına dedi ki: «Ey baba! Dostuna karşı uyumasa idin böyle bir emir ile emr olunmazdın». sonra ilâve edip : «Bu işte acaba sen mi cömertsin ben mi cömerdim» dediğinde, İbrahim Aleyhisselâm : «Ben cömerdim. Çünkü senin gibi eşi bulunmaz bir evlâdı fermanı ilâhi ile kesmeğe mübaşeret ettim» dediğinde Hz. İsmail aleyhisselâm : «Hayır babacığım. Ben daha cömerdim. Zira, siz benim gibi evlâdı feda eylediniz ama, keremi hüda ile benim bedelim ihsan

buyurulup size Allah başka bir evlât verebilirdi. Fakat benim bir canım var iken ve bir daha geri gelmesi ümid olunmaz iken bu tatlı canımı rızaen, lillâhi teâlâ feda ettim» der. Allahü Teâlâ Hazretleri her ikisine hitap eyleyip : «Cevvadı kerim benim. Zira ikinizi dahi musibetten azâd eyleyüp, Halilime kurban sevabını verdim ve yerine koç ihсан eyleyip oğlunu kendine bahşeyledim. İsmali'e de canını feda eyleyip, kurban olunmak sevabını ihсан eylediğim gibi canını bağışladım.» Buyurdu. Allah celle celâlûhu, muhsinleri aslâ mükâfatsız bırakmaz.

Ey ümmeti Muhammed! Hz. İbrahim'in oğlunu hak yoluna feda ettiğine taaccüb eyleme! Zira bizim de hak yoluna kurban ettiğimiz evlâtlarımız sayısızdır. Şarktan garba, şimalden cenuba kadar hak yoluna nice şehid, kurban verdik. Nice koç yiğitleri Allah yoluna kurban eyledik. Bu şeref de sana ve senin milletine verildi. Hangi ev var ki, Allah, Muhammed yoluna islâm, îyman namına kurban vermemiştir.

Hazreti Ömer radiyallahü anh, oğlunu harbe gönderir ve her seferden dönüşünde: «Neden şehid olmuyorsun?» diye çıkışırmış. O da, «Vallahi babacığım. Harbin en tehlikeli yerine giriyorum, şehadet nasip olmuyor!» diye cevap verirmiş. Görülüyor ki, Hz. Ömer de evlâdını hak yoluna kurban etmek arzusunda idi.

Seyfullah, Halid bin Velid radiyallahu anh ölürken hayıflanıyor: «Bu kadar muharebelere girdim. Vücudumda kılıç, ok değmedik bir yer kalmadı. Şehadet bizlere nasip olmadı da develer gibi yatağımda, kadınlar gibi döşegimde ölüyorum.» diyordu.

Analarımız, yavrularının beşiğini sallarken «Uyusun da büyüsün, Allah için gazaya gitsin ve şehid olsun» diye ninni söylermiş. Oğlu şehid olan baba ve ana oğullarının şehadetiyle iftihar eder, büyük ziyafetler verirlermiş. Allah için, Muhammed için, din için, devlet için, vatan ve namus için verilen kurban sayısızdır.

Babalarımızın her biri, bir Halilulah. Yavruları Zebhullah oldular da, bu vatani bizlere bıraktılar. Şimdi biz onlara lâıyk evlâtlar mıyız? Bir düşünelim!..

Evet! Zamanı geldiğinde yine Allah için kendilerini semenderler gibi ateşe atacak, dini bütün, vicdanı temiz kurbanlarımız hazır. Necip, müslüman Türk milletinden bu beklenir. Sözlerinde duran, ah dine vefa eden, mazlûma yardım hususunda zalimden korkmayan, özü ve sözü doğru, kalbleri nur-u îyman ile münevver, vicdanları Muhammed aşkı ile mu-

tahhar olan âşıkı sadıklar! Eğer Allah ve Resûlüne iyman edip, Allah ve Resûlünü her şeyimizden ziyade severek îymanımızı kemale erİstirdi isek, hak yolunda da herşeyimizi fedayâ hazırlanmalıyız.

Düşman uyumuyor, şu ata sözünü unutma : «Su uyur, düşman uyumaz.» Düşman ile teşrik-i mesai eden, ne idüğü belirsizler var. Bunlar şahsî menfaatleri uğruna, vatanlarını satabilirler, mukaddesatlarımızı yıkabilirler. Halbuki kendi vatanına, kendi milletine, kendi dinine hayrı olmayanın başkasına ne faidesi olur? Böylelerinden düşman bile nefret eder ve yaptıkları ihanetin cezasını, vatani sattıkları düşman tarafından görürler.

Şu hikâyeyi ibret ile oku ve anlat. Dinine bağlı olan nasıl mükâfat gördü, hak için kurban oldu, saadete erdi. Dindarsına ve dinine ihanet eden ise nasıl belâsını buldu.

HİKÂYE

Emevî Devletinde Halife olan Ömer ibni Abdülâziz, rüş्त sahibi olan dört halife gibi âdil, mütteki, bilgili, Resûlullaha halife olmaya lâıyk bir zat idi. Aynen Eba Bekir, Ömer, Osman, Ali rıdvanüllahi aleyhim ecmain gibi hilâfette Resûlü te msil edebilmiştir. İşte bu zatı şerifin zamanında; müslümanlar Bizans ile mücadeleye devam ediyorlardı. Bu muharebelerden birinde, islâmlardan yirmi kişi kâfire esir düşmüştü. Kayser müslüman askerlerini görmeyi pek arzu ediyordu. Zira saldırırları bir dişi pars gibiydi. Müslümanlar, saldırdığı zaman kendi zırhlı askerleri, sürüye girmiş kurttan kaçan koyunlar gibi darmadağın oluyorlardı. Bunlar nasıl insandı? Ölüme ateşe atılan pervaneler gibi atılıyorlardı. Bu kahraman islâm arslanlarını görmek için sabırsızlanıyordu. Tutulan esirlerin haberi geldiği vakit, deli gibi sevinmişti. Vüzerasını toplayıp, bir meydanlık yere esirlerin getirilmesini emr eyledi. Esirler getirildi. Bunlar zaif, nahif insanlardı. Askerini mağlûp eyleyen bunlar olamazdı. Kendi askeri zırhlara bürünmüş olduğu halde, bunların sırtlarında ihramdan başka bir şey yoktu. Yüzlerce seneden beri harb halinde bulunup, bazan Bizans'ın, bazan İran'ın galip geldiği; İskenderin bile dünyadan silemediği İran Sasânî devletini haritayı âlemden silenler bu adamların babalarıydı. İşte, şimdi de Bizans'ı Asya'dan çıkarmak isteyen bu zaif, nahif zırhsız adamlar, karşısında idi. Onlara göz gezdirdi. İmkânı yok, bunlar olamazdı.

İran ordularını imha eyleyen. Kendi ordularını mağlûp eyleyenler bunlar mıydı? Evet! O yiğitler bunlardı. Evet! Bunların sırtlarında zırh yoktu ama, kalbleri îyman dolu idi. Hepsinin de vakur halleri vardı. Bir tanesini huzuruna getirtti. İsmi sordu. Abdullah olduğunu öğrendi ve kendisine şöylece teklifte bulundu :

«Abdullah! Dininden dön. Hıristiyan ol. Sana Tarsus şehrinin valiliğini vereyim. Sana, istediğin kadar kadın ve istediğin kadar para verilecek Ölünceye kadar vali kalacaksın. Eğer teklifimi kabul etmezsen seni öldürteceğim. İşte sana iki yol. Biri de, yaşamak; rahat bir ömür sürmek var, diğesinde ise ölüm var, hangisini istiyorsun?» dediğinde, Abdullah hemen cevap verdi: «Ben dinimi, fâni dünya hayatına değişmem. Bizim için ölüm yoktur. Biz şehid oluruz. Şehidler de, Allahın indinde en yüce makama varırlar.»

Hz. Seyyid Seyfullah'ın dediği gibi :

**Biz âşıkız, biz ölmeyiz.
Çürüyüp toprak olmayız.
Karanlıklarda kalmayız,
Bize Leyl-ü nehar olmaz.**

«Senin bana dinim mukabilinde bahşedeceğin valilik fâni ve geçicidir. Allah, bana ebedî olarak cennetini verecektir. Senin bana vereceğin güzel kadın, ihtiyarlayacak, çirkinleşecektir. Allahın bana vaad ettiği hüriler daima genç ve güzel kalacaktır. Senin bana vaad ettiğin para, ben ölünce sevmediklerime kalacak. Allahın bana vaad ettiği devlet zeval bulmayacaktır. Senin, beni tehdid ettiğin ölüm bana gülerek gelecek, ben ebedî olacağım. Ölürsem şehid, kalırsam gazi ünvanı bana kâfidir. Ey kâfir! Ben seni Allah'a davet ediyorum. Küfrü, delâleti terk eyle. Güvendiğin, mağrur olduğun saltanatın yakın zamanda elinden gidecek, bir hiç olacaksın. Ebedî hayat istiyorsan, Hz. İsa'ya muhabbet ve îymanın var ise; benim nebîyme ve dinime hürmet eyle. Beni dinimden çevirmeye, beni yalancı olan dünya hayatı ile kandırmağa çalışma.. Şu dünya, milyonlarca ahlâksız kâfirlerle, İsa, Musa, Muhammed sal-lallahü aleyhi ve sellemden habersiz ga filler ile Cennete, azâba, âhirete ve mânevî varlığa îyman etmeyen münkirlerle dolu olduğu halde, benim gibi bir müslümanı dinine dâvetten muradın nedir? İslâmı tetkik ettin mi? Eğer tetkik etti isen, neresini anlayamadın, neresinde şüpheli hasıl oldu? Neresini be-

ğenmedin? Yoksa papazlarının islâma ettiği iftiralara mı kandın? Yoksa bilmediğin bir şeyin mi düşmanısın? Bize yaptığın bu düşmanlık nedendir? Senin peygamberin olan İsa aleyhisselâmı tasdik ettiğim için mi benim dinime düşmansın? Yoksa, Hz. Meryem'in, temiz ırzlı, namusu mücessem bir azize olduğuna îyman ettiğimden dolayı mı islâma düşmansın? Yoksa, Allahı tevhid ettiğimden mi? Ona eş ve şerik koşmadığımdan ve Hz. İsa'ya senin beslediğin hürmetten daha ziyade hürmet ettiğimden dolayı mı islâma ve müslümanlara düşmansın? Zira, sen Hz. İsa'ya, Allahın oğlu diyorsun, ben ise Ruhullah diyorum. Elbet ki; Ruhullah, ibnullahtan yüksek bir makam yüksek bir inançtır. Yoksa, sizler taptığının ne olduğunu bilmeyip, İsa, Allahın oğludur veya bizzat Allaktır deyip varlığının evveli ve âhiri olmayan, doğmadan ve doğurmadan münezzehten Allaha, evveli ve âhiri olan, doğan, yiyen, içen, kan, kemik ve sinirden mamûl bir vücuda sahip bulunan İsa'yı ortak tutmanıza muarız olduğumuzdan dolayı mı bize düşmansınız? Eğer, sizde Allah'a, İsa'ya, Meryem'e, İncil'e zerre kadar îyman, sevgi ve saygı var ise, sizin mukaddesatınıza hürmet eden biz müslümanları dininize dâvet etmekten vazgeçer ve onlara hürmet edersiniz.

Siz, dininize dâvet edeceksiniz, sizin ve bizim taptığımız Allahı, «Allah yalnız yahudi Allahıdır» deyip, Hz. İsa'yı gayri meşru bir çocuk gibi bilen, Hz. Meryem'in namusuna dil uzatan ve İncil'i yalanlayan yahudileri dininize dâvet ediniz. Kabul etmezler ise hiç olmazsa mukaddesatınıza hürmeti öğretiniz.

Hz. İsa : «Ağzından içeriye girene değil, dışarı çıkana dikkat ediniz» buyurmuştu. Siz, bu sözü kendinize göre bozarak, ağzınızdan içeri giren domuzun necaset olmasın aldırmadınız. İnsanın hem ağızdan içeri girene ve hem de ağızdan çıkana dikkat etmesi lâzım olduğunu âhir zaman nebiysi olan, bütün milletlere, bütün âlemlere nebi ve rahmet olarak gönderilen Muhammedül-Arabî ilân etmiştir. İşte siz, domuzu yedikten başka, ağzınızdan çıkanı da düşünmediniz ve Hz. İsa'nın bu emrinde de yanılmış olduğunuz, dininize küfür eden yahudileri bırakıp sizin mukaddesatınıza hürmet eden müslümanları dinlerinden döndürmeye çalışmanızdan belli oldu.

Ben, senin peygamberin olan İsa'ya îyman etmiş bir müslümanım. Hz. Meryem'e hürmetim sonsuzdur. Eğer, sende in-

sanlık var ise, benim peygamberim olan Seyyidül-enbiya'nın ismini işittiğin zaman tahtından aşağı inmeliyin, başından tacını çıkarıp yarıya kadar rükû eylemelisin. Bütün hıristiyan âlemi böyle yapmalıdır. Ruhanileriniz, Muhammed Aleyhisselâm ismini kiliselerinize yazdırmalı ve hürmet etmelidirler. Bunu, her şeyden önce insanlık namına yapmalısınız. Zira, nebiyler serveri gelmese idi, Peygamberiniz İsa Aleyhisselâm kötü bir işin mahsulü zannedilecek ve Meryem ise, zina suçu ile damgalanacaktı. Bizden ne istiyorsunuz? Bizi dinimizden çevirip Hz. İsa'nın ortadan kalkmış dinine mi döndürmek istiyorsunuz? Yani siz, İsa'nın getirdiği dinde misiniz? Vah zavallılar! Hz. İsa'nın bir tarağı, bir maşrabası, bir de elbisesini dikmek için iğnesi vardı. Bir gün, bir adamın avucu ile su içtiğini gören İsa Aleyhisselâm, maşrabaya hacet yokmuş deyip onu fukaraya verdi. Yine bir gün parmakları ile saç ve sakalını tarayan bir zatı gördüğünde, bu tarağa da ihtiyaç yokmuş deyip tarağı da fukaraya verdi ve bir gün mübarek başının altına bir taş koyup yatarken şeytan: «Ya İsa! Dünyada rahatlık arıyorsun, başının altına taş koymuşsun» dediğinde o taşı da kaldırıp atan Hz. İsa'ya siz mi ümmetsiniz? Patriklerinizin başında yüzbinlerce liralık elmas, yakut, zümrütle işlemeli tâç, sırtlarında yüzbinlerce liralık elbiseler var. Kasalarınızda bekçilik yapan altınlar ve gümüşler dolu. İncil'in emri ile: «Yanağına tokat yersen diğer yanağını çevir!» sözüne mukabil elleriniz mâsum insanların kanları ile bulanmış, yüzbinlerce mâsum halkın haklarını çiğneyip, onlara yaptığımız zulümler ile dünya entrikaları ile yüzleriniz, gönülleriniz kapkara olmuş. Dünyaya doyamadınız. Kalbleriniz kin, hased, şehvet ve hubbu mal ile dolmuş, kalbinizde Allah'a ve nebiysi olan İsa Mesihe yer bırakmamışsınız. Siz, kasalarınızı doldurdunuz. Halbuki İsa nebi üzerinde iğne bulunduğu için ikinci kat gökte kaldı. Acaba sizin yeriniz esfeli Sâfilinin neresidir? Hem, siz İsa Aleyhisselâma ne hakla îman edebilirsiniz ve sahip çıkıyorsunuz? Hz. İsa, İsrail peygamberidir. Musa'nın yolunu bozan yahudilere nebi olarak gönderilmiştir. Romalılar, ona ne için Antakya'ya geldiğini sorduklarında, onlara : «Benim sizin ile işim yoktur. Ben İsrail koyunlarını toplamağa geldim dememiş miydi?»

Bir müslüman esirin, kendisine karşı bu korkunç hakikatleri korkmadan çekinmeden, yanındaki asker, kumandan ve papazlarına aldırmadan, korkusuzca haykırması kralı fe-

na halde kızdırmıştı. Abdullah ise, hakikaten isminin mâna-sını ortaya koymuş, yani gerçek bir «Abd» Allahın has kul-ları gibi hareket etmiş ve hakikati söylemekten zerre kadar çekinmemişti. Kral derhal cellâda seslendi «Söyletme şunu, vur kellesini!» Bütün papazlar kıpkırmızı olmuşlar, Abdullah bir yandan «İşte Hz. İsa'nın vekillerine bakınız. Hz. İsa, kalb kırmaktan ne kadar çekindi ise, sizler de, o kadar müslüman kanı dökmeğe heveslisiniz.» diyordu. Onlar ise «Cellât, cellât vur şunu, konuşurma!» diyorlardı.

Cellât, Abdullah'ı katletmek istediğinde, Abdullah mü'mine yakışır bir vasıfta elleri arkasına bağlı olduğu halde ko-yun gibi teslim olmadı. Cellâda tekme savuruyor, Hz. İsa'ya îyman ettik diyen bu zalimlere karşı hakaretle bakıp, yüzleri-ne tükürüyordu. Eli bağlı bir esiri, utanmadan öldürmeye yel-tenen bu kahbelerden nefred ediyordu. Bir de kendi mensup olduğu dini islâmın esire olan muamelesini ve Allahın bu hu-sustaki emrini düşündü. İslâm bulunduğu, Muhammed üm-meti olduğuna tekrar hamd-ü senâ eyledi. Zira, islâm dini, «Esire yediğinden yedir, giydiğinden giydir» diye emretmiştir. Esire ikram edeni, Kur'an da şöyle metheylemişti :

وَيُطِمْؤُنَ الطَّعَامَ عَلَىٰ جِبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ۝

Esteizü billâh: (ve yut'imûnetteâme alâ hubbihi miskiyen ve yetiyen ve esirâ)

İnsan sûresi: 8

Meâli şerifi : «Miskine, yetime ve esire ve sevdiklerine sevdikleri taamdan, yani yiyeceklerden yedirirler ve derler ki: Sizlere Allah rızası için yedirdik, bu ikramımıza karşılık siz-den ne bir menfaat, ne de bir teşekkür isteriz! Biz, bunun mü-kâfatını; ancak Allahtan bekleriz.» Şimdi, bunların esire yap-tığı muamele ile islâmın yaptığı muameleyi bir düşün?

Abdullah, bunları düşündü ve sanki bu âyetler ona oku-nuyordu. Cellâdın kılıcı şiddetle Abdullah'ın başına indiğinde, Abdullah : «Eşhedü enlâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muham-meden abdûhu ve resuluh» demekte idi. Kelle kopmuş, mey-danda yuvarlanıyor ve şu âyetleri tilâvet ediyordu :

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي
فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي

Esteizü billâh: «Ya eyyetühen nefis-ül mutmainne, irciiy ilâ rabbiki râdiyeten merdiyye fedhuli fi ibadiy vedhuliy cennetiyy sadakallahul aziym.

Fecr sûresi: 27

Meâli şerifi : «Ey yakinen İyman etmiş nefis; ben senden **razi**, sen benden **razi** olduğun halde bana dön, kullarımın arasına ve cennetime gir.»

Diğer esir mü'minler «Allahü ekber» diye tekbir almışlar, kâfirlerin kalblerine korku salmışlardı. İkinci esiri getirdiler, o da aynı teklifle karşılaştı. O da cevabında : «Ben dinimi dünyaya, bâki olan âhîret hayatımı, geçici dünya hayatına değişmem» dedi. «Arkadaşını öldürttüm, seni de öldürttürüm!» diyen krala, «Canıma minnet bilirim! Ölenler yalnız cellâdın öldürdükleri midir? Cellâdın öldürmedikleri ölmeyecek mi?» dedi. «Seni cellât öldürmüyorsa, şimdi sen hiç ölmeyecek misin? Biz, Allaha inanmış insanlarız. Hz. Muhammed'e gönül vermişiz. Hz. Muhammed bizi ölüme çağırdı mı, ölümü hayata, yaşamaya tercih ederiz. Hz. Muhammed, bizi hastalığa çağırsa, sıhhate tercih ederiz. Nebimiz, bizi cehenenneme çağırsa, cennete tercih ederiz. Fakirliğe çağırsa, zenginliğe tercih ederiz. Onun çağırdığı yer samanlık olsa saraya; toprak olsa, altına; taş olsa yumuşak yatağa; zehir olsa şifaya tercih ederiz. Oysa ki onun dâveti daima nûradır. Onun dâveti cennete ve cemali ilâhiyyeyedir. Onun dâveti insanlığadır, velevki bunların tersi olsa bile, ona öyle bağlanmışız ki, ikrarımızdan asla dönmeyiz» dediğinde kral «Cellât!» diye seslendi. Bu esir de müs-lümana yakışır bir hal ile cellâtla savaştı. Ah ne olurdu elleri arkasına bağlı olmasa idi! Kelime-i şهادeti söyleyerek mübarek başı vücudundan yere düştü, kelle yerde dolaşüyor, hem de şu âyeti tilâvet ediyordu:

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ
إِذَا رَأَوْهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْشُورًا ﴿١٩﴾

Esteizü billâh: «Ve yetûfu aleyhim vildanün muhalledlüne iza reeytehüm hasibtehüm lü'lüen men süra» sadakallahulaziym.

İnsan sûresi: 19-20

Meâli şerifi : «Cennet ehlinin etrafında hizmet edecek vildanlar, yani uşaklar, cennet ehlinin emirlerine her an hazır beklerler. Bu cennet hizmetçileri o kadar güzeldirler ki, onları gördüğünde sen, dizisi kopmuş inci daneleri zannedersin. Bu nimet, bir seferlik değildir, bunlar ebediyen onların hizmetini görecekler.»

Üçüncü bir esiri çağırduğunda, o esir kralın önüne vardı ve diz çöktü: «Ben sizin dininize girerim, şartlarınız ne ise, hepsini kabul ederim» dedi. Bu, dininden dönen âhoretini dünyasına satan adam bir veled-i zinâ idi. Nitekim dürüst ve nesbi düzgün olan ilk ikisi dinine, vatanına, milletine ihanet etmemişlerdi. Bu ise «Ey yüce kral! Ben, senin dinine girdim. Haydi beni nasıl taltif edeceksen et!» dediğinde kral, bu adamın Tarsus şehrine vali olduğuna dair bir berat yazılmasını emr edip, güzel kadınlardan birkaç kadın ve sarayında hizmet etmek için kendisine hizmetçiler, uşaklar ve kendisine davul ile bir de bayrak verilmesini irade ettiğinde yanında bulunan papas, «Muhterem kralım; bu adamın böyle dinimi değiştirdim demesine itimat etmek doğru değildir. Bize hıristiyan olduğunu isbat eylesin. Meselâ Kur'ân-ı ayağı altına alıp çiğnesin, diğer esirleri hıristiyanlığa dâvet etsin, icabet etmezler ise onları öldürsün ve bize hıristiyan olduğunu böylece beyan etsin, o vakit onun bizim dinimize girdiğine inanırız. Yoksa, bize hıristiyan oldum diye yalan söyleyip bizi kandırabilir.» dedi. Kral, o herife dedi ki : «Bak ruhanimiz ne söylüyor? İşittin mi?» O da : «Evet! İşittim, ne derseniz yaparım» dedi. Kur'ân-ı Şerifi getirdiler, çiğnedi. Sonra müslüman esirlerine döndü. «Hıristiyanlığı kabul ediniz, yoksa hepimizi öldürü-

rüm» dedi. Müslüman esirleri cevap bile vermeğe tenezzül etmediler. İçlerinden birkaçı, «Aklını başına topla! Ebedî hayatını mahvetme!» diye ikaz etmesine rağmen kılıcı alıp hepsini katl eyledi ve krala dönüp «İşte dediklerinizi yaptım. Siz de vaadinizde durup beni vali olacağım şehre gönderin» dediğinde papaz krala dedi ki: «Ey şevketli kral; ben bu zata birkaç şey soracağım. Bu soracağım sualler bizim için gayet menfaatlidir.» dediğinde kral ona müsaade etti. Papaz: «Bu öldürdüğün esirleri tanır mıydın? Onlar ile yakınlığın var mıydı?» diye sordu. Dönme kâfir cevap verdi: «Onların çoğu ile aynı köydenim. Küçük yaştan beri bir mahallede beraber oynardık. Fakat sizin teklifiniz bana hoş geldi ve size olan bağlılığımı ve sizin dininize girdiğimi isbat için işte bunları öldürdüm.» Papaz, krala dönüp : «Bu adama valilik vermek değil, kölelik bile yakışmaz. Bu insan değil, insan suretinde bir canavardır. Dünya menfaati için yakınlarını ve arkadaşlarını öldüren, mukaddesatını satan bu herif yarın başka bir düşman tarafından gösterilecek bir menfaat uğruna kale ve şehrimizi düşmana satabilir.» dedi. «Buna valilik fermanı değil, ölüm fermanı yazmak daha doğrudur» dediğinde, kral düşünüp papazı haklı buldu. Cellâda bağırarak : «Bu habisin kafasını vur!» dedi. O mel'un, papaz ve kralın ayaklarına zelilâne kapanıp, yalvarmakta iken, habis canının bağışlanmasını isterken zillet içinde başına inen kılıçla canı cehenneme yuvarlandı. Onun kellesi ise şu âyeti okuyordu.

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

Estezû billâh: «Rubemâ yeveddülleziyne keferû lev kânû müslimiyn.»

Hicr sûresi: 2

Meâli şerifi : «Kâfirlerin yüzleri azaba çevrildiğinde keşke müslüman olsaydık! diyecekler.»

Vatan ve dinine, milletine hiyanet edenler zelil olarak öldürülürler. Dünyada rezalet ile katl olundukları gibi, âhirette de ebedî azâba dâçar olurlar. Zaten, sahih nesebi olan kimse vatan ve dinine, milletine ihânet edemez. Böyle ihaneti ancak piç olanlar yapabilir.

Bir müslüman, esir düşebilir, belki de ölüm ile tehdit edi-

lebilir. Fakat vücudu «Circis» nebi gibi parçalansa, ateşlerle yakılsa dininden ve mukaddesatı olan vatan, millet ve devletinin sırrından bir şeye ihanet etmez. Çünkü dinin icablarını, hürriyeti ve istiklâli sayesinde kendi vatanında icraya kaadir. Onun için Allah celle celâlûhu hazretleri şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فِرْقًا مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ

Esteizü billâh: «Ya ey yühelleziyne amenû in tutiy'u feriykan minelleziyne ütül kitâbe yeruddukûm bade iymanikûm kâfiriyn» sadakallahulâziym.

Al-i-İmrân sûresi: 100

Mânayı şerifi : «Ey mü'min! Ahdinde sadık, imanında sabit ol. Dünyada herkes dininden dönse, kâfir olsa, vatanına milletine ihanet etse, sen dininden dönme.»

إِنَّا لَدِينَعِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

Esteizü billâh: (İnneddiyne indellahlil islâm)

Al-i-İmrân sûresi: 19

Allah indinde yegâne din islâm dinidir.

(Lâ ilâhe illallah Muhammeden resûlullah) kelime-i tayyibesini terk eyleme! Herkes, vatan ve milletine ihanet eylese, sen bu aziz vatanına ihanet etme ve ihanet edeni hoş görme! Şahsına kötülük yapanı af eyle. Fakat mukaddesatına kötülük yapanı asla af etme! Böyle hainleri ne Allah, ne peygamber, ne de şehid ve gazi olan abâ-ü ecdadın af eder. O halde sen de af eyleme! Böyle kişiler tövbe eder, yaptıklarına nadim olup, sebep oldukları zararı tazmin eder ve dinlerine, vatan, namus ve mukaddesatlarına ve milletlerine dönerler ve âmâli-sâliha icra edip bir daha böyle âdilklere dönmezler ise tövbeleri kabul olur. Allah, rahman ve rahîmdir. Bu şekilde tövbe edenle-

ri sen de af eyle! Zira, Allah tövbe edenleri affı mağfiret edicidir. Şeytana uyup çok fenalıklar yaptıktan sonra tövbe edip, Allaha dönüp hayır işleyenlerin haddi hesabı yoktur.

Meselâ, Uhûd harbinde, Hz. Hamza'yı şehid eden Vahşî isimli siyahî köle, İslâm olup, yaptığı zararına karşılık olarak o devirde Yemen'de yalancı peygamberlik iddiasında bulunan Museylemetül Kezzâbı katl eylemiştir. Bu herif kendine peygamberlik geldiğini iddia etmiş, birçok masum halkı doğru yoldan çıkarmıştı. Küstahlığını ileri götürerek efendimize mektup yazıp, dünyanın yarısının kendi ümmetine, yarısının müslümanlara bırakılmasını istiyordu. Efendimiz ona, «Yalancı Museyleme» diye hitab etti. Kendi risaletpenahilerinin tarafı ilâhiyyeden gönderildiğini, böyle dünya menfaati için beşeri ikiye ayıramıyacağı mealinde bir mektup yazıp gönderdi. Bu yalancı peygamber efendimizin son günlerinde ortaya çıkmıştı. Efendimiz âhirete irtihal edince; halife-i-hak olan Ebu Bekir radiyallahu anh, bu adamın üzerine asker sevk etti ve bunlar ile muharebeye karar verdi. Önce, bunlar îymana ve tövbeye dâvet edilecek, kabul etmediklerinde mukatele edilecekti. İslâm ordusu yalancı Museyleme üzerine sevk olunduğunda, Vahşî isimli siyahî köle şöyle diyordu: «Küfrü delâletim zamanında, İslâmın en şerefli insanı olan Resül aleyhisselâmın amcası Hz. Hamza'yı katlü şehid ettim. İslâmı mahzun edip, mü'minleri ağlattım. Şimdi ise, bu yalancı herifi ben katl edeyim de, ruhu Resûlü şad ve mü'minleri sürura gark edeyim. Belki yaptığım o zararı, bu haini katl etmekle telâfi ederim» dedi ve sözünde durdu. Museyleme'yi katledip canını cehenneme gönderdi. Gönderdi ama, yüzbin Museyleme, Hazreti Hamza'nın bir kılına feda idi. Efendimiz, hazreti Hamza'nın na'sı mübarekleri üzerine yetmiş defa cenaze namazı kılmış ve «Ey Hamza! Senin yerine yetmiş kâfir katledeceğim» ahdinde bulunmuştu, ve «Hamza'yı şehid edeni destarı Kâbe'de bulsanız bile katl ediniz!» diye emrû ferman ettiği halde, râuf rahim olan nebiyyi erham efendimiz iltica eden ve îymana gelen bu vahşî adlı zat hakkında affı ilâhiyyeyi hâmil olan âyet inzal olmuştu :

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Esteizü billâh: «Kul ya ibadiyelleziyne esrefu âla enfusihim la taknatu min rahmetillah innallâhe yagfiruzzünube cemiy'a innehu hüvel gafurur rahiyim.»

Zümer sûresi: 53

Meâli serifi : «Nefislerini israf edenlere ilân et. Benim rahmetimden ümidlerini kesmesinler. Ben erhamer-rahimim. Bana îyman, bana tövbe, bana dönenlerin bütün günahlarını af ederim. Onları mağfiredim ile şad ederim:» Nazmı celili inzal olmuş. Bu derece büyük günah işleyenlerin bile tövbe ettikleri takdirde af olunacakları ilân ediliyordu.

Efendimiz, Vahşi'nin îymana gelmesinden, tövbeye ermesinden sonra onu bile affetmiş, yalnız kendisine hitaben: «Eğer, benim üzüldüğümü istemez isen, meclisime geldiğinde benim karşımda oturma. Arka tarafımda otur, zira seni gördüğümde sevgili amcamı hatırlıyor, müteessir oluyorum. Herhalde benim müteessir olmamı istemezsin» buyurmuşlardı. Vahşi, dünyada, onun cemalinden mahrum kalmış idi. «Kötülük yapan, tövbekâr da olsa mahcubtur» buyuruldu. Zira en büyük ceza affetmektir. Yine en büyük mükâfat affetmektir.

Günahkâr, iken affa mazhar ol da ondaki lezzeti tat demişler. Zulüm gör, sonra o zalimi af eyle. Ondaki lezzeti duy. Ondaki lezzet hiçbir şeyde yoktur. Demişler. Tabii, anlayana! Kalbi lezzet duymayan bu histen mahrum olanlara birşey söylenemez.

H İ K Â Y E

Zaman, Halife-i Hak olan Ömer ibnil-Hattab zamanı idi. Hz. Ömer Radiyallahu anh, ikinci halife idi. Hilâfeti hak idi. Resûlün kayın pederi olmak şerefine nail olmuş, aynı zamanda imam-ı Ali'nin damâdı idi. Kur'anı kerimde bazı âyetlerin inzali Hz. Ömer'in isteği üzerine inmiştir. Faziletini kalem ile, lisan ile ifade etmek mümkün değildir. Şanının yüceliğine şu hadisi şerif kâfîdir :

Efendimiz bir hadislerinde, «**Benden sonra peygamber gelmesi icab etseydi, Ömer ibni Hattab peygamber olarak gönderilirdi**» buyurmuşlar. Yine onun şanı âlilerini şundan yüksek bir şey ile ifade etmek mümkün müdür ki, efendimizin kayın babası ve İmam-ı Alinin damadı olmak şerefini kazanmıştı. Yine kitabullah ile sabittir ki, Allah muhacirin-i islâmdan razı olduğunu ilân etmiştir ve Ömer İbnil Hattab muhacirini islâmdandır. Hem de her sahabe gizli olarak Mekkedden, Medineye hicret etmiş olduğu halde Ömer, âşikâr olarak Mekke kâfirlerine :

«Ben, Medine'ye hicret ediyorum. Haberiniz olsun, kimin anası, babası ağlayacak, karısı dul, evlâtları yetim kalacak ise karşıma çıksın!» demiş, hiçbir kâfir Ömer'in karşısına çıkmaya cesaret edememişti.

Bütün harblerde efendimizin yanından ayrılmamış ve mücaviri, minberi vel mihrab ünvanını almıştır. Hilâfeti zamanında Suriye, Şam, Irak, İran, Mısır feth olunmuştur. Kerameti aliyyeleri nihayetsizdir. Kerameti vücüdiyye, kerameti kevniiyye ve kerameti ilmiyyeye malik idiler. İnşallah yeri geldiğinde zikr olunur. Özü, sözü doğru bir insandı ve İnsanı kâmil idi. Aşere-i mübeşşereden yani hayatında iken «Ne yaparsan yap, Allah seni cennetlik kıldı» tebşiratını, müjdesini alanlardan idi. Hak yolunda mütevazi, düşmana karşı şiddetli ve herkese karşı âdil idi. Resûl aleyhisselâmın, siddikiyet vasfının Eba Bekirde zuhuru gibi; Adl'i Ömer'de, Hâyâ'sı Osman'da, İlmî, cömerdlik ve vefası Ali radiyallahu anh'da zuhura gelmiştir.

Cenabı Fâruku âzam Ömer ibnil-Hattab, ashabın ileri gelenleri ile bir mecliste otururken, güzel yüzlü temiz giyinmiş bir gencin kollarından tutmuş iki delikanlının geldiğini gördü-

ler. Onlarda güzel giyimli ve güzel yüzlü idiler. Huzuru Ömer'e dahil oldular ve emirül-müminin önünde durdular. Hz. Faruk önce iki delikanlıya, sonra diğerine niye geldiklerini sorduğunda; iki delikanlı şu şekilde dertlerini, meramlarını arz ettiler : «Biz, iki kardeşiz. Babamız, bahçesinde çalışırken şu delikanlı tarafından katl olundu. Babamız, kavmi ve kabilesi arasında sevilen ve sayılan temiz ahlâklı bir insandı. Şimdi, biz tutup bu delikanlıyı size teslim ediyoruz. Allahın kitabı ne emir ediyorsa, bu delikanlıya tatbikini istiyoruz.» Hz. Ömer üçüncü gence hitab etti : «Yaptığın doğru mu? Doğru ise ne cevap vereceksin?» dedi. O delikanlı hiçbir korku eseri göstermeden, gayet sakin olduğu halde: «Evet! doğru söylüyorlar. Vakıa şahidleri yok ama, Hazreti Allah celle celâlûhu, bu işi biliyor. Olay, maalesef böyle oldu. Sözleri hakikati halden başka bir şey değil. Müsaade ederseniz olan hâdiseyi ben anlattayım. Siz ne emir ederseniz muhakkak o emir adalet olacaktır. Zira, siz adaletin kendisisiniz. Ben sizin vereceğiniz emre muhalefet etmem. Hâdisi şöyle cereyan etti : Ben köylüyüm. Bu sabah, bu şehire yâni Medine'ye vâsıl oldum. Burada ne arıyorsun diyecek olursanız, burası benim dinimin nebiysi olan iki cihan serverinin şehridir. Onu ziyaret kasdiyle gelmiştim. Mescidinde namaz kılıp, onu ziyaret edecektim. Zira, o, nebiyler serveri «**Benim mevtimden sonra beni ziyaret, hayatımda beni ziyaret gibidir**» buyurdu. Ben şehrin kenarındaki hurma bahçelerinin arasına abdest tazelemek için indim. Atımı bir yere bağladım. O sırada atım bahçeden uzanan bir hurma dalını koparıp, yemeğe başlamıştı. Ben hemen atın yularından tutup çektiğimde birden duvarın kenarında asabi bir ihtiyarın süratle bize doğru gelmekte olduğunu gördüm. Hırından yüzü bembeyaz olmuştu. Sağ elindeki büyükçe bir taşı atıma doğru fırlattı. Bakmağa kıyamadığım o güzel hayvanımı, o cins atımı oraya cansız yere serdi. Ben bu hali görünce aklım gitti ne yapacağımı şaşırılmış bir vaziyette, o taşı aldığım gibi ben de o adama attım. Eceli gelmiş olacak ki, bir kere bağırdı ve öldü. Kaçmak isteseydim kaçabilirdim. Fakat nereye? Burada bu cezayı görmesem, âhirette göreceğim, muhakkak! Ben Allaha inanmışım. Ahiret azabının, dünya azabından ağır olacağına da inandığım için, böyle bir şeye tenezül etmedim. Niyetim o adamı öldürmek değildi. Hayvanımı çok severdim. Onun atılan bir taşla ölmesi beni deli divaneye çevirdi. İhtiyara, canını acıtayım diye taşı attım, fakat öldü. Şimdi emir sizindir» dedi.

Hız. Ömer, çocuğa cevaben cinayeti işlediğini söyledi. Sana islâm şeriatında kısas lâzım geldi buyurdular. Delikanlı hükmü şer'ie göre öldürüleceğini bildiği halde evvelki sükûnetini bozmadan: «Mademki kanun bunu emir ediyor, itaat etmek mecburiyetindeyim, Lâkin benim uhdemde bir yetimin hakkı var. O parayı ben köyümde bir yere gömdüm. Onu benden başka hiç bir kimse bilmiyor. Eğer şimdi beni öldürecek olursanız, o para orada gömülü kalır. O yetimin hakkı zayı olur. Yarın mahşerde, huzuru rabbil-âleminde, yetim, hakkını benden istediğinde ben mazurdum der ve başıma gelen şu kazayı, şu musibeti arz ederim. Allah da benim bu mazeretimi kabul eder. Onun için o yetimceğizin mahrum olmaması için, bana üç gün müsaade ediniz. Gidip o parayı sahibine vereyim» dediğinde. Hız. Ömer: «Bu olamaz. Seni ancak kefalet ile bırakmam mümkün!» dedi.

Delikanlı, «Ya emirül-müminin! Ben kaçacak olsam kaçardım. Allah korkusu benim kalbimi doldurmuştur. Katiyyen kaçmam, emin olunuz» dedi. Hız. Ömer : «Evlâdım kaçmazsın belki, ama kanunu ilâhi ancak seni kefaletle salıvermemi emir eder» dediğinde, delikanlı orada bulunan sahabelere göz gezdirip «Ebu Zeril-Gifari» hazretlerini gösterip; «Bu zat bana kefil olur» dedi. Hız. Ömer, Ebu Zer'e dönüp: «Ya Ebâ Zer, kefil olur musun?» dediğinde Ebu Zer: «Evet! Bu delikanlının üç güne kadar dönüp teslim olacağına kefilim!» buyurdular. Bu kefaletle kimsenin bir itirazı olamazdı. Zira, Eba Zer, eshabı nebiy arasında çok sevilen ve sayılan bir kişi idi.

Delikanlıyı salıverdiler. Üçüncü gün olduğunda dâvacı olan delikanlılar huzuru halifeye geldiklerinde Hız. Eba Zer'i orada buldular. Fakat delikanlı yoktu. «Ey Eba Zer! Kefil olduğun şahıs nerede? Sen bilmediğin, tanımadığın bir adama kefil oldun. Hiç giden gelir mi? Gelmeyecek olursa biz babamızın kanını almadan bir yere gitmeyiz.» diyorlardı. Hız. Ebu Zeril Gifâri radiyallahu anh «Daha müddet dolmadı. Müddet hitam bulsun, delikanlı dönmez ise, bana lâzım gelen ne ise yapınız...» diyordu. Emirül-müminin: «Ya Ebâ Zer, delikanlı geç kalarak gelse yine senin ona kefaretin üç gün olduğu için; Cenabı Allah şahid olsun ki hükmü şeriat-ı-İslâmı elbette senin'üzerinde infaz eylerim» buyurduklarında orada bulunan kibar-ı eshab ağlıyorlardı. Zira, Eba Zer, muttasıf olduğu güzel ahlâkı, zühtü ile bu ümmetin gözü nuru, sırâcı-müniri idi. Bütün ashab ağlıyordu. Ortalığı tarife sığmayan bir teessür, mahzuniyet ve keder kaplamış idi. Dâvacılara, babalarının di-

yetini vermek teklifinde buldukları halde onlar kabul etmeyip, mutlaka kısas yapılmasında ısrar ediyorlardı. Şimdi ne olacaktı?

Heyecan, hayret, şaşkınlık son dereceye vardığı bir zaman; delikanlı toz toprak içinde, yorgun argın bir halde çıkageldi. Müddet daha dolmamıştı. Kan ter içinde, nefes nefese: «Sizleri belki meraklandırdım, ama ancak şimdi gelebildim. Yetimin hakkını emniyetli bir kimseye teslim ettim. Ben de lâzım gelen kendi işlerimi bitirdim. Vasiyetimi yazdırıp, bıraktım. Ancak gelebildim. Çünkü görüyorsunuz hava sıcak, yolumuz hayli uzaktır. Haydi, buyurun ya emirül-mü'minin, ne yapılması lâzım ise, onu bana icra ediniz!» dedi.

Orada bulunan halk, bu delikanlının sözünde durmasına, ahdinde vefasına taaccup ettiler. Hepsi, «Mü'min işte böyle olur.» dediler. Halkın bu taaçübünü gören delikanlı : «Merd olan sözünde durur. Mü'min ahdine vefakâr olur. Ahdine vefakâr olmayan münafıktır. Ölümden kim kurtulur ki? ben, «dünyada ahde vefa kalmadı» sözünü söyletir miyim.» dedi.

Sözünde sadık ve ahdinde vefakâr olan; merdliğini bu suretle isbat eyleyen bu delikanlıyı tanıyıp tanımadığını Eba Zer'e sorduklarında sahabe arasında sirrâc-ı islâm olan Eba Zer cevaben: «Hayır, hiç tanımıyorum. Bu delikanlı, hiç bildiğim değildir. Fakat huzuru Ömerde bulunan bu kadar sahabî içinde vuku bulan böyle bir teklifi red etmeyi mürüvvet kaidelerine yakıştıramadım. Ben de, «âlemde fazilet kalmamış» sözünü söyletir miyim?» dedi. Bunun üzerine davâcı gençler ise, kalpleri titreyip dâvâlarından vaz geçtiler. Babalarının diyetinin beytîmal'den verilmesi teklif edildiği halde kabul etmeyen bu dâvâcı gençler : Biz de, «dünyada erbab-ı kerem kalmadı» sözünü söyletmeyiz. Sırf rızayı ilâhi kasdı ile dâvâmızdan vaz geçtik! deyip, diyeti dahi kabul etmediler.

Sözünde işte böyle sadık ol! Ahdine vefakâr ol! Zira mü'min, ahdine vefakâr olur. İbrahim aleyhisselâm, ahdinde vefakâr bir nebi idi. Mükâfatını da gördü. Ahdinden dönen, emanete hıyanetlik eden ve yalan söyleyen münafıktır. Zira nebiler serveri böyle tebliğ etmiştir.

Sen mü'minsin. Sana yakışan Kur'ân boyası ile boyanmak, Resûlün ahlâkı ile ahlâklanmaktır. Hakkın bunca nimetlerine şükür edip Allaha, dinine, nebiyne karşı olan ahdini yerine getirmen gerekir. Yalnız malı ile kurban kesmek değil,

icab ederse canını, cânânın uğruna feda edip kurban etmen gerekir. Hem, kestiğin kurban yarın kıyamette senin bineğin olacaktır. Kurban kesecek parası olup da kesmeyenlere ise, korkunç tehdit olduğundan bahsetmiştik.

Nebî aleyhisselâmin, «Hali vakti yerinde olup da kurban kesmeyen bizden değildir.» diye buyurduğunu daha evvel de söylemiştik. Kurban kesmesi gereken, yani üzerine kurban kesmek vacip olan kimsenin yirmi miskal altın değerinde bir parası olması lâzımdır. Bu miktarın bedeli olarak mal olsun, kâğıt para olsun, buna sahib olan müslüman mukim yani yerleşmiş bir kimse ise, o kurban kesmekle mükelleftir. Sonra bu paranın üzerinden bir sene geçmesi şartı da yoktur. Yâni kurban zamanından bir müddet evvel bu miktar paraya sahip olan kişi kurban kesecektir.

Şu hadisi şerife nazar buyurun : «Kim ki bizimle namaz kıldı, bizim ile kurban kesdi ise, o bizdendir. Kim ki bizim ile namaz kılmadı, kurban kesmedi, o bizden değildir.» Tabii, hali vakti yerinde olan kişinin kurban kesmesi vaciptir. Fakir olur ise, yalnız namaz kılması lâzımdır. Kendine kurban kesmek vacip olmaz. Yine hadisi şerifte şöyle vârid oldu : «Ümmetimin hayırlısı, kurban keser. Ümmetimin şerlisi, kötüsü ise hali vakti olduğu halde kurban kesmez.»

Enes radiyellahu anh, nebiy aleyhisselâmdan şöyle bir hadisi şerif rivayet ediyorlar : Kıyamet günü, mü'minler kabirlerinden kaldırıldığında; Allahu sübhanehu meleklerine hitab edip : «Ey meleklerim. Mü'min kullarımı yaya olarak mahşere getirmeyiniz. Onları, dünyada iken benim rıza-ı şerifim için kestikleri, kurbanlarına bindiriniz. Zira onlar bineklerini dünyada iken hazırladılar. Ben onları evvelâ babalarının sulblerine yükledim, sonra analarının karınlarına bindirdim. Dünyaya geldiklerinde analarının kucağına bindirdim, sonra babalarının omuzlarında taşıttım. Daha sonra atlarda, merkeblerde, otomobillerde, trenlerde, uçaklarda ve gemilerde taşıttım. Öldüler, tabut ile arkadaşlarının omuzlarında taşıttım. Şimdi kabirlerinden kalkıyorlar. Dünyadan buraya bineklerini göndermişler idi. Onları yaya yürütmeyin. Kendi kurbanları olan bineklerine bindiriniz.» diye emr edilecektir.

Bu yüzden efendimiz : «Kurbanlarınıza ta'zim ediniz, zira sizleri sıradan, kurbanlarınız geçirir» buyurdular. Kurbanı tazim ise, bayramdan birkaç gün evvel kurbanı alıp beslemek, tüylerini taramak, kınalamak ve hayvan kesilecek yere,

döverek söverek, eziyet ederek götürmemekle olur. Bıçağın keskin olması, ile yüzünü kıbleye karşı çevirerek kesmek ile olur. Keserken gözlerini bağlamak, tekbir etmek, besmele çekmek, üç ayağını bağlamak, fazla olan yerlerini sokağa atmak ve hayvanı keşer iken buhur yakmak ile olur. Bundan başka kestiği kurbanı diğer kurbanlara göstermemek gerekir. Şöyle bir rivayet vardır:

Hız İbrahim, bir buzağıyı anası olan ineğin önünde kestiğinden dolayı, Hız İsmaili kesmekle emir olundu denilir. Eyyüb aleyhisselâmın başına gelen o musibete sebep de : Hizmetçisi ayakta dururken, Hız Eyyüb'ün çoluğu çocuğu ile yemek yemesi idi. Bundan dolayı o musibete mübtelâ oldu denmektedir. Onun için, biri bakarken yemek yemek doğru değildir. Yediğinden o bakan kimseyi tatdırmalıdır, yahut da yediği şeyi göstermemelidir.

Kurban kesildikten sonra, üçe taksim edilip bir bölümünü çoluğu çocuğu ile yemek için, bir bölümünü hısım akrabaya hediye için, bir bölümünü de fıkaraaya vermek için ayırmalıdır. Hepsini fıkaraaya dağıtmak caizdir. Bayramın birinci, ikinci ve üçüncü günü kurban kesilir. Daha fazla malûmat almak isteyen «Kurban risalesine» bakıversin.

Kurban kesecek kimse, birinci günü kurban kesecek ise, kurban kesilinceye kadar oruçlu olmalıdır. Kurban eti ile orucunu açmalıdır. Bayram namazına giden kimse, mümkün ise yeni elbise giymeli. Yeni giymek mümkün değil ise temiz çamaşır giymeli ve kapıdan çıkarken tekbir almağa başlamalıdır ve mescide kadar tekbir almalıdır. Dargınlar barışmalıdır. Bayram günlerinde fukarayı sevindirmeli. İbadet, tevhîd ve tekbir ile o günleri ihya etmelidir. Yoksa, içki, kumar, fuhşiyat gibi Allahın men ettiği, Resûlün sevmediği şeyleri irtikâp etmek Allahın ziyadesi ile gazabını mucib olur.

Yâ ilâhel-âlemin! Bizi affeyle! Affın ile şâd eyle! İyman ile öldür. Salihlere ilhak eyle! Ana ve babalarımıza rahmet eyle! Mü'min kardeşlerimize mağfiret eyle! Âsi olan ümmeti Muhammedi affeyle! Kalplerini islâma çevir. Ve kalplerini nur-u tevhid ile münevver, nuru Muhammedi ile mutahhar eyle! Ruhlarımızı ruhu Muhammed ile âşına eyle! Son nefeste iyman ile çene kapamak nasip eyle! İki cihanda affınla şâd eyle! Nârından azad eyle! Burada tevfikin ile buluşan ümmeti Muhammedi yarın, mahşer günü habibin civarında lütfunla

iskân eyle! Bizleri, nefsimize zebun eyleme! Kâfire uşak, zalime köle eyleme! Bizi dininden tard eyleme! Bâb-ı-kereminden kovma! Dualarımızı kabul eyleyip bizi mesrur eyle! Amin.

Affı taksirat, mahv-ı seyyiat, rızayı rahman, selâmeti ihvan, bakayı iyman, husulu muradat, hastalar şifası, dertliler devası, borçlar edası için, hayırlar fethi, şerhlerin def'i, mü'minlerin şâd olması, âsilerin islâhı, kâfirler, şerirler, mü-nafıkların def'i, cümle ümmeti Muhammedin ruhu için, dersimizin indi ilâhide makbuliyet ve mergubiyeti için, indi Resûlde mahbubiyeti için, dinleyenlerin âmil olması, ihlâs ile yapması için, hasbel-beşeriye rızayı ilâhiyyeye muhalif söz söyledim ise onun da bağışlanması için rızaen lillâh, rızaen liresûlillah, rızaen liricalillah;

Sübhane rabbike rabbil izzeti ammâ yasifun ve selâmün alel mürselin vel hamdülillahi rabbil alemin el-fatıha.

EL HAC MUZAFFER OZAK

**Göründü bak, yine kâbe yolları;
LEBBEYK okur, bunda Mü'min dilleri.
Medine'nin açmış taze gülleri,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Soyunduk libası, giydik ihramı;
Uzak dursun bize dünya haramı,
Çün ziyaret eyleyince Harem'i,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Bâb-üs-Selâm dedik, girdik Kâbe'ye,
Şükür Yâ Rab, diye vardık secdeye,
ALLAH - ALLAH, diye geldik cezbeye,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Beytullâh'ı tavaf eder hacılar,
Ravza'sına vardık, dindi acılar,
Telbiyeyle geçer günler, geceler;
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Tavaf ettik biz de Kâbetullah'ı,
Nurlar içre görünce Beytullâh'ı,
Aşk ile anarak Resûlullah'ı,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Safa'dan hem say'y eyledik Merve'ye,
Kasdeyledik bir Allah'a ermeye,
Yüce Mevlâ kusurumuz görmeye,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Arafat'a vardık, vakfeye durduk;
Cebel-ür-rahmede sırlara erdik,
Ravza-i-Resûlde cennete girdik,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

Müzdelife denir, mübarek yerdir.
Ahdine vefakâr, er oğlu erdir;
Bulduđumuz devlet, Hazret-i-Pir'dir,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Mine'de baş eđdik, kurbanaya geldik;
Çün, Bezm-i-Eles'te hakka söz verdik,
Hâlıl-ür-rahmanın sırrına erdik,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Başımız Nureddin Cerrahî kutub,
Yolumuz Kur'andır, erkân-ı-edep,
Mevlâ-i-müteal eyledi nasip,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Yalnız adımız HACI olmasın,
halimize lânet şeytan gülmesin,
Bir sırra erelim, perde kalmasın;
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Gönül Kâbesinde saf saf duralım,
Gönülden yol bulup, Hak'ka varalım;
Varıp, rıza-i-rahmanı bulalım,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Gönül incitme ki, incinmesin can;
Cana nazar eder, Hazreti Rahman,
Erişir o zaman her derde derman,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Halimiz ey ihvan! Hakka ayandır,
Bürhanımız âyet, sünnet, Kur'andır;
Pirimiz erenler, yüce sultandır,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

**Kana kana içtik anda zezem'i,
Makamda İbrahim'in hemdemi,
Niyaz ile geçirerek her demi,
Muhammed'e vardık Allah aşkma...**

**Kâbe'nin çarşısı bir ulu pazar,
Canlar mezađ olmuş, tellâda gezer;
Kiramen kâtibiyn bin sırrı sezer,
Muhammed'e vardık Allah aşkma...**

**Zencisi, arabı, acemi geldi;
Tekbir-ü-telbiye göklere erdi,
Ol Beyt-i-muazzam ne ulu yerdi,
Muhammed'e vardık Allah aşkma...**

**Tekbir ile kondu secdeye başlar,
Gözümüzden aktı aşk ile yaşlar,
Mü'minin her işi, aşk ile başlar;
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Muhammed ümmeti, ey yüce millet!
Yakışmaz sana hiç delâlet, zulmet;
Agâh ol, nedir bu düştüğün zillet?
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Eylesin Rabbimiz cümleye rahmet,
Bu yolda çekeriz bir hayli zahmet,
Aşki'ye eyledi Rabbi İnyet,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

El-Hac Muzaffer OZAK